

A M M A T T I O P I S T O
TAVASTIA

Opetussuunnitelman yhteinen osa

Tulevaisuuden tekijät
TAVASTIASTA

Tulevaisuuden tekijät
TAVASTIASTA

Hyväksytty

Yhtymähallituksen kokous 9.6.2015

Käsitelty

Ammattiosaamisen toimikunta 20.5.2015

Opiskelijakunnan hallitus 4.5.2015

Yhteistyötoimikunta 12.5.2015

Päivitys 8/2016

Yhtymähallituksen hyväksyminen 20.9.2016

Opiskelijakunnan hallitus 7.9.2016

Yhteistyötoimikunta 15.9.2016

Ammattiopisto Tavastian opetuksen termit ja lyhenteet

Termi	Lyhenne
Opetussuunnitelma (tutkintokohtainen)	OPS
Jaksotussuunnitelma	JOS
Ryhmän opiskelusuunnitelma	ROPS
Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	HOPS
Henkilökohtaistamista koskeva asiakirja	HEKSU
Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	HOJKS
Osaamispiste	osp
Tutkinnon osa	TOSA
• Ammatillinen pakollinen tutkinnon osa • Ammatillinen osaamisalalle pakollinen tutkinnon osa • Ammatillinen kohdennettu valinnainen tutkinnon osa • Ammatillinen valinnainen tutkinnon osa • Tutkinnon osan osa (entinen opintojakso) • Winhan toteutuksen osa, tutkinnon osan osan osa	OSA WOSA
• Yhteiset tutkinnon osat (neljä tutkinnon osaa) • Yhteisten tutkinnon osien osa-alue • Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden pakolliset, kohdennetut ja valinnaiset osat • Winhan toteutuksen osa, tutkinnon osan osa-alueen osan osa	TOSA YOSA OSA WOSA
• Vapaasti valittava tutkinnon osa, tutkinnon tai osaston tarjonta • Vapaasti valittava tutkinnon osa, yhteinen opintotarjotin • Vapaasti valittava tutkinnon osa, yhteinen tai ammatillinen TOSA • Vapaasti valittava tutkinnon osa, opiskelijan HOPSin mukainen • Tutkinnon osan osa (entinen opintojakso) • Winhan toteutuksen osa, tutkinnon osan osan osa	OSA WOSA
Opetus- ja oppimismenetelmät • lähiopetus • itsenäinen oppiminen • työssäoppiminen • etäopetus • verkko-opetus • tukioetus	LO IO TOP ETÄ VO TUKI
Valinnaisuustermit ja koodit • Kohdennetusti valinnainen tutkinnon osa tai yhteisten tutkinnon osien valinnainen osa, opiskelija voi valita myös oman suunnitelman mukaisesti • Valinnainen tutkinnon osa, valitaan opintotarjottimelta	K V
Muita • Edeltävät tutkinnon osat, määrittää tarvittaessa suoritusjärjestyksen (käytetään tutkinnon osan koodin kanssa) • Yhteisesti tarjottavat tutkinnon osat, opintotarjotin • Opintojen (yleensä yhteisiä ja vapaasti valittavia) tarjonta yhteisellä lukujärjestyksellä, AVO-aika (koko jakso, tiistai ja torstai 14.20 – 16.00)	ED- koodi OTA AVO
Oppimisen arviointi, osan ja wosan arviointi • oppiminen arviointi • oppiminen arvioitu, työssäoppiminen • oppiminen arvioitu, tunnistettu • oppiminen ei ole edennyt suunnitelman mukaisesti	A ATO ATU X

Sisällysluettelo

1	LÄHTÖKOHTA	1
1.1	Työelämälähtöisyys ja osaamisperusteisuus	1
1.2	Opiskelija Ammattiopisto Tavastiassa	2
1.3	Järjestämislupa	2
1.4	Ammattiosaamisen toimikunta	3
2	OPETUKSEN SUUNNITELMAT	3
2.1	Opetussuunnitelmat	4
3	PERUSTUTKINNON RAKENNE	5
4	OPETUKSEN JA OHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN	10
4.1	Opetus- ja opiskelumuodot	10
4.2	Elinikäisen oppimisen avaintaidot	12
4.3	Oppimisen ohjaaminen	16
4.4	Opetuksen dokumentointi	16
4.5	Yhteistyö työelämän kanssa	17
4.6	Yhteistyö toisten koulutuksen järjestäjien kanssa	17
4.7	Kansainvälisyys	18
5	TURVALLISUUS	19
5.1	Pelastussuunnitelmat ja turvallisuuskävelyt	19
5.2	Työsuojelun toimintaohjelma	19
5.3	Kiusaaminen, väkivalta ja häirintä sekä äkilliset kriisit	20
5.4	Järjestyssäännöt, muokattu 8/2016	20
6	HENKILÖKOHTAINEN OPISKELUSUUNNITELMA	23
6.1	Opiskelijan yksilölliset valinnan mahdollisuudet	23
6.2	Opiskelijaan tutustuminen, HOPS- tietoja minusta	23
6.3	HOPS - Oma opintopolku	24
6.4	Poikkeaminen, lisätty 8/2016	25
7	OPINTO-OHJAUS JA OPISKELUHUOLTO	26
7.1	Opinto-ohjaus	26
7.2	Opiskeluhoolto	26
8	OPISKELIJA-ARVIOINTI	28
8.1	Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit	29
8.2	Arvioinnin suunnittelu ja arvioinnista tiedottaminen	29
8.3	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	31
8.4	Oppimisen arviointi	34
8.5	Osaamisen arviointi ja arvosanasta päättäminen	35

8.6	Osaamisen osoittamisen uusiminen ja arvosanojen korottaminen	39
8.7	Osaamisen arvioinnin oikaiseminen	39
8.8	Todistukset	40
9	ERITYISOPETUS	41
9.1	Periaatteet	41
9.2	Erityisopetuspäätös	42
9.3	Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)	42
9.4	Erityisopetuksen toteuttaminen	42
9.5	Mukauttaminen	43
9.6	Osaamisen arviointi	44
10	MAAHANMUUTTAJIEN OPETUS	46
10.1	Koulutukseen hakeutuminen	47
10.2	Maahanmuuttajien opetusmenetelmistä ja opetusjärjestelyistä	47
10.3	Yhteiset tutkinnon osat	48
10.4	Arviointi	50

1 LÄHTÖKOHTA

Ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille ammatillisen perustutkinnon edellyttämä osaaminen ja ammattitaito sekä valmiuksia yrittäjyyteen. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Ammattiopisto Tavastiassa opiskeluryhmät muodostetaan tarkoituksenmukaisesti niin, että tutkinnon eri järjestämismuotojen opetus integroidaan. Perustutkinto-opetus ammatillisena peruskoulutuksena ja näyttötutkintona järjestetään usein samoissa opetusryhmissä. Myös oppilaitosmuotoinen- ja oppisopimuskoulutus voidaan toteuttaa samoissa ryhmissä. Rahoitusmuoto ei myöskään määrittele opiskeluryhmän muodostumista.

Opetussuunnitelman yhteinen osa on Ammattiopisto Tavastian ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävien tutkintojen ja koulutusten yhteinen, velvoittavana noudatettava asiakirja. VALMA-koulutusta erikseen koskevat määräykset esitetään asiakirjassa punaisissa tekstikehyksissä. Yhteinen osa on velvoittava myös ammatillisena peruskoulutuksena toteutettavassa oppisopimuskoulutuksessa. Opetussuunnitelman yhteistä osaa noudatetaan soveltuvin osin näyttötutkintona järjestettävässä koulutuksessa ja muussa aikuiskoulutuksessa. Näyttötutkintoja erikseen koskevat määräykset esitetään asiakirjassa sinisissä tekstikehyksissä. Alakohtaiset määräykset on erotettu keltaisella tekstikehyksellä.

Ammattiopisto Tavastiassa opetus toteutetaan Koulutuskuntayhtymä Tavastian strategian mukaisesti kokonaistaloudellisuus huomioon ottaen. Toimintaa ohjaavat visio, toiminta-ajatus ja arvot sekä ohjelmat. Ammattiopiston prosessit ja niiden liitteissä olevat määräykset ja ohjeet kuvaavat, miten koulutus toteutetaan. Toiminta- ja taloussuunnitelmassa määritellään vuosittaiset sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet. Tutkintokohtaiset opetuksen suunnitelmat perustuvat Opetushallituksen määräyksiin, ja niitä on velvoittavana noudatettava. Prosessien ja niihin liittyvien ohjeiden sekä opetuksen suunnitelmien parantaminen on jatkuvaa toimintaa, johon osallistuu koko henkilöstö.

Opetussuunnitelman yhteinen osa laaditaan yhteistyössä opettajien, opiskelijoiden ja työelämäedustajien kanssa. Opiskelijakunnan hallitus ja ammattiosaamisen toimikunta käsittelevät sen ennen yhtymähallituksen hyväksymistä.

1.1 Työelämälähtöisyys ja osaamisperusteisuus

Työelämälähtöisyys ja osaamisperusteisuus ovat ammatillisen koulutuksen lähtökohtana. Työelämälähtöisyydellä ja osaamisperusteisuudella pyritään eroon oppiaine-, sisältö- ja aikakeskeisestä koulutuksen järjestämisestä. Opetuksen, ohjauksen ja arvioinnin lähtökohtana on tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksissa ja osaamistavoitteissa kuvattu työelämässä vaadittava osaaminen. Osaaminen nähdään kokonaisuutena, jossa teoriaa ja käytäntöä yhdistetään.

Tutkinto suoritetaan mahdollisuuksien mukaan tutkinnon osa kerrallaan. Opetus toteutetaan käytännönläheisesti työelämän tarpeiden mukaisesti. Erilaisia oppimisympäristöjä käytetään monipuolisesti. Työelämän toimijoita tuetaan oppimisen ohjaamisessa ja osaamisen arvioinnissa. Työelämässä tarvittavan osaamisen näkeminen kokonaisuutena tarkoittaa myös sitä, että ammatillisten ja yhteisten tutkinnon osien opetusta ja osaamisen arviointia toteutetaan yhdessä.

1.2 Opiskelija Ammattiopisto Tavastiassa

Jokaisella opiskelijalla on yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuudet oppimiseen. Opiskelija on oppimiskykyinen, aktiivinen, yritteliäs ja oman opiskelunsa suhteen vastuullinen toimija. Hän ottaa riskejä, luo uutta, tunnistaa mahdollisuuksia ja soveltaa monipuolisesti erilaisia tietoja ja taitoja. Hänellä on oikeus toimia ryhmässä ja olla samalla yksilö.

Oppilaitosyhteisössä kaikki ihmiset kohdataan arvostavasti ja erilaisuus hyväksytty. Opiskelijalla on oikeus hankkia osaamista ja osoittaa sitä yksilöllisen suunnitelmansa mukaisesti. Opiskelijaa ohjataan yksilöllisesti huomioon ottaen hänen tavoitteensa ja valmiutensa.

Opetus ja osaamisen arviointi toteutetaan mahdollisimman aidoissa oppimisympäristöissä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisia verkostoja. Kaikille opiskelijoille tarjotaan turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö. Oppilaitoksessa edistetään opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja viihtyvyyttä.

Opetuksessa korostetaan yritteliäisyyden, tulevaisuudessa tarvittavan osaamisen ja elinikäisen oppimisen avaintaitojen vahvistumista. Opiskelijoita kannustetaan vastuulliseen oppimiseen, olemassa olevan tiedon kyseenalaistamiseen sekä yhteisen tiedon pohtivaan tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijaa ohjataan hakemaan ja suodattamaan tietoa erilaisista tietolähteistä sekä käyttämään oppimisessa monipuolisesti tietoteknisiä välineitä ja ohjelmia.

Oppimisessa voidaan käyttää kokemuksia ja mahdollisuuksia hyödyntävää reflektointia ja opiskelijoiden aiemmin hankkimia tietoja taitoja hyödyntävää vertaisoppimista. Opiskelija arvioi itseään ja saa jatkuvasti palautetta ammatillisesta kehittymisestään. Oppimistilanteissa korostetaan ammatti-identiteetin muodostumista ja tutkinnon perusteiden mukaisen ammatin arvoperustan kehittymistä, jolloin opiskelija oppii arvostamaan myös muiden ammattilaisten toimintaa.

Opettaja on kasvattaja, oppimisen ohjaaja ja osaamisen arvioija. Hänen tehtävänsä on tukea opiskelijan ammatillista kasvua ja kehittymistä, kannustaa opiskelijaa innovatiivisuuteen ja uuden toiminnan aikaansaamiseen, mahdollisuuksien havaitsemiseen sekä riskien ottamiseen ja kantamiseen. Hän työskentelee aktiivisesti oppilaitoksen sisäisissä ja ulkopuolisissa verkostoissa. Hän työskentelee ammattinsa eettisten periaatteiden mukaisesti.

1.3 Järjestämislupa

Koulutuskuntayhtymä Tavastia voi toteuttaa toisen asteen ammatillista peruskoulutusta jäsenkunnissaan kuudella koulutusalueella. Ammatillisen koulutuksen järjestämislupa sisältävän koulutustehtävämäärityksen mukaan ammatillisen peruskoulutuksen vuotuinen kokonaisopiskelijamäärä on vuonna 2015 enintään 2180 opiskelijaa ja vuodesta 2016 lähtien enintään 2120 opiskelijaa. Erityisenä koulutustehtävänä järjestetään VALMA-koulutusta. Kuntayhtymällä on lupa toimia kuorma- ja linja-auton kuljettajien perustason ammattipätevyyskoulutusta antavana koulutuskeskuksena.

Järjestämisluvun puitteissa yhtymähallitus päättää vuosittain koulutuksen tarjonnasta, jolloin päätetään myös siitä, miten aloituspaikat jakautuvat ammatillisen peruskoulutuksen ja näyttötutkintojen kesken. Koulutustarjonnan suunnittelussa käytetään ennakointitietoa eri ammattien työvoimatarpeesta. Oma ennakointitieto koulutustarpeesta saadaan muun muassa vaikuttavuus selvitysten, alakohtaisten asiantuntijaryhmien sekä työelämä- ja peruskoulusuhteiden avulla.

Kuntayhtymällä on lukioluvan kautta lupa järjestää perusopetusta. Ammattiopisto Tavastiassa järjestetään aikuisten maahanmuuttajien perusopetusta sekä perusopetukseen valmistavaa opetusta.

1.4 Ammattiosaamisen toimikunta

Ammattiosaamisen toimikunta on yhtymähallituksen nimeämä lakisääteisen toimielin, johon kuuluu työelämäjäsenet kultakin koulutuslajalta sekä opettajien, opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän edustajia. Toimikunnan tehtävänä on hyväksyä ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän koulutuksen osaamisen arviointia koskevat suunnitelmat, valvoa ammattiosaamisen näyttötoimintaa ja päättää ammattiosaamisen näyttöjen arvioijista. Toimielin käsittelee opiskelijan osaamisen arviointia koskevat oikaisuvaatimukset.

Ammattiosaamisen toimikunta toimii Ammattiopisto Tavastiassa opiskelijoiden varoituksia, erottamisia, opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista sekä opiskelusta pidättämisestä käsittelevänä monijäsenisenä toimielimenä. Toimikunnalle raportoidaan vaarallisten esineiden ja aineiden poisottamiseen sekä tarkastuksiin liittyvistä toimenpiteistä.

Näyttötutkinnoissa ammattiosaamisen toimikunta käsittelee opiskelijoiden varoitukset, erottamiset, opiskeluoikeuden peruuttamiset ja palauttamiset, opiskelusta pidättämiset sekä vaarallisten esineiden ja aineiden poisottamiseen ja tarkastukseen liittyvät toimenpiteet.

Tutkintotoimikunnat hyväksyvät tutkinnon järjestämisluvan yhteydessä näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmat sekä käsittelevät opiskelijan osaamisen arviointia koskevat oikaisuvaatimukset.

Lisätietoja

Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta
Asetus ammatillisesta peruskoulutuksesta
Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta
Asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta
Koulutuskuntayhtymä Tavastian strategia
Koulutuskuntayhtymä Tavastian järjestämislupa
Prosessit: Opiskelijavalinta
OAJ: Opettajan ammattietiikka ja eettiset periaatteet

2 OPETUKSEN SUUNNITELMAT

Opetussuunnitelman yhteinen osa on opetuksen suunnitelmien perusta. Opetussuunnitelman yhteisen osan lisäksi opetusta säätelevät kaikkia perustutkintoja koskevat yhteisesti tarjottavien tutkinnon osien opetussuunnitelmat sekä tutkinto- ja ryhmäkohtaiset opetussuunnitelmat. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Ammatillisen peruskoulutuksen opetuksen suunnitelmat	
Taso	Opetuksen suunnitelma
Oppilaitos	Opetussuunnitelman yhteinen osa Kaikkia perustutkintoja koskevien tutkinnon osien opetussuunnitelmat Jaksotussuunnitelma (JOS)
Tutkinto	Opetussuunnitelma (OPS)
Ryhmä	Ryhmäkohtainen opiskelusuunnitelma (ROPS)
Henkilökohtainen	Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Näyttötutkintojen opetuksen suunnitelmat	
Taso	Opetuksen suunnitelma
Oppilaitos	Opetussuunnitelman yhteinen osa soveltuvin osin
Tutkinto	Järjestämissuunnitelma Opetussuunnitelma (OPS) soveltuvin osin (perustutkinnot)
Ryhmä	Ryhmäkohtainen opiskelusuunnitelma (ROPS)
Henkilökohtainen	Henkilökohtaistamista koskeva asiakirja (HEKSU) Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Opetussuunnitelmat ja ryhmäkohtaiset opiskelusuunnitelmat ovat rakenteeltaan yhtenäisiä. Ammatilliset tutkinnon osat järjestetään mahdollisuuksien mukaan tutkinnon osa kerrallaan. Tämä mahdollistaa opiskelijoille ajallisesti ja opetusmenetelmällisesti henkilökohtaiset oppimispolut, joustavat siirtymät eri koulutusmuotojen välillä ja mahdollisuuden osatutkintojen suorittamiseen.

2.1 Opetussuunnitelmat

Ammattiopisto Tavastian opetussuunnitelmat laaditaan Opetushallituksen laatimien tutkinnon perusteiden pohjalta yhteisen rakenteen mukaisesti. Opetussuunnitelmat laaditaan opetushenkilöstön kanssa, myös työelämä ja opiskelijat osallistuvat opetussuunnitelman laadintaan. Valinnaisissa tutkinnon osissa otetaan huomioon alueen työelämän tarpeet.

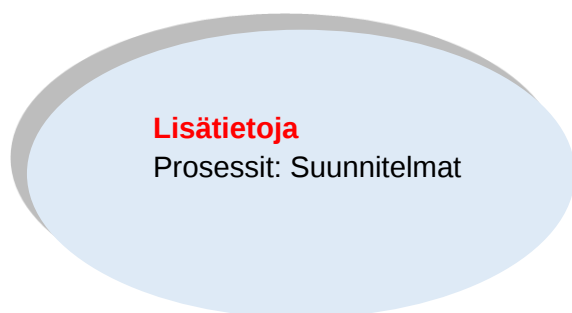
Opetussuunnitelman (OPS) sisältö

- tutkinnon osat ammatillisena peruskoulutuksena ja näyttötutkintona toteutettavaan koulutukseen
 - sisältö ja jakautuminen osiin
 - toteuttamistavat, oppimisympäristöt
 - suoritusjärjestys (vaadittavat edeltävät tutkinnon osat)
- osaamisen arvioinnin suunnitelma ammatillisessa peruskoulutuksessa
 - ammattiosaamisen näytöt ja muu osaamisen arviointi

Ryhmäkohtainen opiskelusuunnitelma (ROPS) laaditaan kullekin ryhmälle. ROPSissa kuvataan tutkinnon osien ja niiden osien ajallinen sijoittuminen jaksoille sekä ryhmälle suunniteltu työssäoppiminen. ROPS laaditaan alustavasti ryhmän koko opiskeluajalle ja sitä tarkennetaan tarvittaessa. Opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma laaditaan ROPSin perusteella.

VALMA-koulutuksessa opetussuunnitelma laaditaan koulutuksen perusteiden mukaisesti soveltaen yhteistä opetussuunnitelman runkoa.

Näyttötutkinnoissa perustutkinnon opetussuunnitelmaa käytetään soveltuvien osien valmistavassa koulutuksessa. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa ei laadita opetussuunnitelmaa. Näyttötutkinnoissa laaditaan ryhmäkohtainen opiskelusuunnitelma ROPS, jonka perusteella laaditaan henkilökohtaiset tarvittavan ammattitaidon hankkimisen suunnitelmat. Ammattitaidon osoittamistavat näyttötutkinnoissa esitetään näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmissa.

3 PERUSTUTKINNON RAKENNE

Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Perustutkinto muodostuu 135 osaamispisteen laajuisista ammatillisista tutkinnon osista, 35 osaamispisteen laajuisista yhteisistä tutkinnon osista sekä 10 osaamispisteen laajuisista vapaasti valittavista tutkinnon osista.

Ammatillinen perustutkinto ammatillisena peruskoulutuksena	180 osp
Ammatilliset tutkinnon osat	135 osp
• pakolliset tutkinnon osat • osaamisaloittain eriytyvät tutkinnon osat • valinnalliset tutkinnon osat	
Yhteiset tutkinnon osat (YTO)	35 osp
• pakolliset osaamistavoitteet (19 osp) • valinnaiset osaamistavoitteet (16 osp)	
Vapaasti valittavat tutkinnon osat	10 osp

Ammatillinen perustutkinto näyttötutkintona
Ammatilliset tutkinnon osat
• pakolliset tutkinnon osat • osaamisaloittain eriytyvät tutkinnon osat • valinnalliset tutkinnon osat

Ammatilliset tutkinnon osat

Ammatilliset tutkinnon osat koostuvat pakollisista tutkinnon osista, osaamisaloittain eriytyvistä tutkinnon osista sekä valinnaisista tutkinnon osista. Ammatillisista tutkinnon osista enintään 15 osaamispistettä voidaan suorittaa muusta ammatillisesta perustutkinnosta, ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta ja vapaasti valittavista (mukaan luettuna lukio-opinnot) tutkinnon osista sekä paikallisesti tarjottavana tutkinnon osana.

Opiskelijat valitaan osaamisalaopintoihin yleensä oman toiveensa mukaisesti. Jos työelämän tarpeet ja opetuksen järjestämisen puitteet edellyttävät tiettyä ryhmäkokoa, opiskelijat valitaan osaamisalaopintoihin opintomenestyksen perusteella. Opiskelija voi pyytää osaamisalaopintoihin valinnasta valituskelpoisen päätöksen rehtorilta.

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus valita tutkinnon osa muusta ammatillisesta perustutkinnosta määrittämällä ryhmäkohtaiseen perussuunnitelmaan tietty jakso (lukuvuoden toinen jakso) valinnaiselle tutkinnon osalle. Opiskelijoiden valinnanmahdollisuutta suorittaa tutkinnon osa toisesta tutkinnosta voidaan säädellä. Tällä voidaan muun muassa rajoittaa ryhmäkokoa. Valinnaiset tutkinnon osat tarjotaan ensisijaisesti oman perustutkinnon opiskelijoille.

Näyttötutkinnot koostuvat pakollisista, osaamisaloittain eriytyvistä ja valinnaisista tutkinnon osista. Opiskelija voi suorittaa valinnaisia tutkinnon osia järjestämisluvan puitteissa työssäoppien ilman tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen tähtäävää valmistavaa koulutusta.

Näyttötutkintona ei voi suorittaa muun muassa vapaasti valittavaa eikä paikallisesti tarjottavaa tutkinnon osaa. Ylioppilastutkintoa ja yleensä aiempaa ammatillista perustutkintoa ei voida ammatillisen perustutkinnon tavoin tunnustaa tutkintoon.

Yhteiset tutkinnon osat

Yhteisiä tutkinnon osia (YTO) opiskellaan 35 osaamispistettä, joista 19 osaamispistettä on pakollisia ja 16 osaamispistettä opiskelijoille valinnaisia tutkinnon osia.

Yhteisiä tutkinnon osia on neljä

- viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen
- matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen
- yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen
- sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen

Yhteiset tutkinnon osat jakaantuvat osa-alueisiin, jotka muodostuvat pakollisista ja valinnaisista tai sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen -tutkinnon osassa valinnaisista osaamistavoitteista. Ammattiopisto Tavastiassa osa-alueet on jaettu osiin niin, että pakolliset ja valinnaiset osaamistavoitteet ovat eri osissa.

Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisessa pakollisissa tutkinnon osissa tarjottava äidinkieli on suomi. Muiden kuin suomea äidinkielenään puhuvien opiskelijoiden opetuksen järjestämisestä kerrotaan luvussa 10. Toisena kotimaisena kielenä opiskellaan ruotsin kieltä, ja pakollisena vierana A-kielenä englannin kieltä. Opiskelija voi halutessaan osoittaa vieraan kielen osaamisensa myös muussa kuin englannin kielessä.

Yhteisiin tutkinnon osiin on laadittu opetussuunnitelma, jota noudatetaan Ammattiopisto Tavastian yhteisten tutkinnon osien opetuksessa. Yhteiset tutkinnon osat voidaan korvata lukio-opinnoilla. Lukion suorittaneet eivät suorita yhteisiä tutkinnon osia. Erillisten lukiokurssien vastavuus YTO-opintoihin on määritelty tutkinnon perusteissa.

Ryhmäkohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (ROPS) suunnitellaan valinnaisista yhteisistä tutkinnon osista tutkintokohtainen kohdennettu 9-10 osaamispisteen laajuinen valinta. Jos opiskelija opiskelee ryhmänsä kohdennetun valinnan mukaisesti, hän valitsee yhteiseltä tarjottimelta kaksi 3-4 osaamispisteen laajuista osaa. Opiskelijalla on kuitenkin yksilöllisesti mahdollisuus koko 16 osaamispisteen laajuiseen valintaan tutkinnon perusteiden määrittelemissä puitteissa.

Kaikille tarjolla olevat yhteisten tutkinnon osien valinnaisten osaamistavoitteiden osat sijoitetaan lukujärjestyksessä AVO-ajalle (tiistaisin ja torstaisin kello 14.20 – 16.00). Tällä varmistetaan valinnanmahdollisuus kaikille opiskelijoille. Valinnaisopintotarjonta alkaville ryhmille päätetään vuosittain.

Yhteisten ja ammatillisten tutkinnon osien opetusta integroidaan mahdollisuuksien mukaan. Integrointia toteutetaan Ammattiopisto Tavastiassa niin, että opettajat suunnittelevat ja toteuttavat opetusta yhteistyössä. Osaamispisteisiin perustuva arvioinnin laajuuden määrittely mahdollistaa sen, että opiskelija voi samanaikaisesti oppia ammatillisia ammattitaitovaatimuksia ja yhteistä osaamistavoitteita.

Näyttötutkinnoissa ei suoriteta yhteisiä tutkinnon osia. Ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa voi olla yhteisissä tutkinnon osissa opiskeltavia arviointikriteereitä, kuten palvelualojen alakohtaiset kielitaitovaatimukset. Myös jatko-opinnoissa menestyminen voi edellyttää yhteisten tutkinnon osien osaamista. Tutkinnon suorittaja voi siis halutessaan osallistua yhteisten tutkinnon osien opetukseen, mikäli se on mahdollista järjestää osana muuta opetusta.

Vapaasti valittavat tutkinnon osat

Vapaasti valittavat tutkinnon osat voivat olla

- A. ammattitaitoa syventäviä tai laajentavia ammatillisia tutkinnon osia
 - työelämän ja paikallisten tarpeiden mukaisia tutkinnon osia, osia muista ammatillisista tutkinnoista sekä työssä hankittua osaamista
 - tutkinnon perusteiden mukainen tutkinnon osa tai opetussuunnitelman ammatillisiin tutkinnon osiin alueellisiin tai paikallisiin tarpeisiin laadittu nimetty tutkinnon osa, johon on laadittu ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arviointi (sisältäen ammattiosaamisen näytön)
 - ammattitaitoa laajentavaksi tutkinnon osaksi voidaan myös katsoa osaamista, joka todennetaan ammatillisen tutkinnon osan ammattiosaamisen näytön yhteydessä, jos osaaminen on laajempaa kuin tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset edellyttävät, tällöin osaaminen on nimettävä (vapaasti valittavan tutkinnon osan nimi), osaaminen arvioitava yhteisessä opetussuunnitelmassa olevien ammattitaitoa laajentavien kriteerien perusteella ja osaamisen laajuus arvioitava osaamispisteinä
- B. paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin perustuvia tutkinnon osia

- opetussuunnitelman ammatillisiin tutkinnon osiin alueellisiin tai paikallisiin tarpeisiin laadittu nimetty tutkinnon osa, johon on laadittu ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arviointi (sisältäen ammattiosaamisen näytön)
 - yhteisten tutkinnon osien alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin laadittu nimetty tutkinnon osa, johon on laadittu osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi
- C. yhteisiä tutkinnon osia tai lukio-opintoja
- opetussuunnitelman yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden valinnaisia osaamistavoitteita tai lukion opetussuunnitelman mukaan toteutettavia lukio-opintoja
- D. jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevia opintoja
- järjestetään ainoastaan vapaasti valittavana opintona (ei ammatillisina eikä yhteisinä tutkinnon osina)
 - tutkintokohtaisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat kirjataan opetussuunnitelmaan
 - oppilaitoksen yhteisesti tarjottavien tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat (ammatillinen tutkinnon osa) tai osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi (yhteinen tutkinnon osa) kirjataan yhteiseen opetussuunnitelmaan
- E. työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvia yksilöllisiä tutkinnon osia
- oman alan ja muiden alojen työssä, itsenäisenä ammatinharjoittajana tai yrittämisessä hankittu osaaminen
 - yhteisessä opetussuunnitelmassa on laadittu erikseen muiden ja oman alan töihin tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat
 - työkokemuksen tunnistaminen ja tunnustaminen osaamispisteiksi edellyttää työtehtävät sisältävää työtodistusta ja/tai työkokemuksen dokumentointi blogin tai oppimispäiväkirjan avulla, tutkinnon osa nimetään työtehtävän mukaisesti
 - myös muut kuin oman alan työkokemus voidaan katsoa yleiseksi työelämävalmiudeksi, jolloin yhden osaamispisteen saa 30 tunnin työstä
 - jos työkokemuksen kautta hankittu osaaminen kattaa tutkinnon perusteiden tai alueellisiin/paikallisiin tarpeisiin laaditun opetussuunnitelman tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, osaaminen voidaan arvioida ammattiosaamisen näytöllä kohdan a tai b mukaisesti. Ensisijaisesti työkokemuksella hankittua osaamista käytetään ammatillisiin tutkinnon osiin. Osaamista tunnistettaessa ja tunnustettaessa on huomioitava, että työkokemuksen kautta hankittu osaaminen voidaan käyttää tutkintoon vain kerran.

Vapaasti valittaviin opintoihin järjestetään sekä tutkinto-/osastokohtaista opetusta että koko oppilaitoksen yhteistä tarjontaa. Yhteinen tarjonta suunnitellaan lukuvuosittain.

Näyttötutkinnoissa ei suoriteta vapaasti valittavia tutkinnon osia.

Kilpaurheiluvalmennus

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueen osan tai vapaasti valittavan tutkinnon osan voi suorittaa kilpaurheiluvalmennuksessa. Kilpaurheiluvalmennuksella tarkoitetaan kilpaurheilijoille järjestettyä, ohjattua valmennusta. Opiskelijoilla on mahdollisuus hakeutua opiskelijapaikan varmistuttua kilpaurheiluvalmennukseen, joka järjestetään yhteistyössä Hämeenlinnan lyseon lukion kanssa.

Kilpaurheiluvalmennukseen osallistuminen edellyttää muiden opintojen etenemistä suunnitelman mukaisesti. Kilpaurheiluvalmennukseen osallistuminen mahdollistetaan lukujärjestysratkaisuin.

Kahden tutkinnon suorittaminen

Ammattiopisto Tavastiassa opiskelijalla on mahdollisuus vuosittain koulutustarjonnassa sovitussa tutkinnoissa suorittaa kolmessa vuodessa ammatillisen perustutkinnon ohella ylioppilastutkinto. Kahden tutkinnon suorittajaksi voi hakeutua opiskelijapaikan varmistuttua. Valinta tehdään peruskoulun äidinkielen, matematiikan, vieraan kielen ja ruotsin kielen arvosanojen perusteella.

Lukio-opinnot järjestetään Ammattiopisto Tavastian tiloissa pääosin Tavastian opettajien toimesta. Halutessaan opiskelija voi suorittaa haluamiaan kursseja myös Hämeenlinnan lukioissa. Ylioppilastutkinnot suoritetaan Hämeenlinnan lyseon lukiossa.

Kahden tutkinnon suorittajat opiskelevat vähintään 31 lukiokurssia lukiotavoittein. Opinnot poikkeavat muista perustutkinnoista seuraavasti:

15 osaamispisteen laajuinen ammatillinen valinnainen tutkinnon osa korvataan lukio-opinnoilla (10 kurssia)

35 osaamispistettä yhteisistä tutkinnon osista opiskellaan pääosin lukiotavoittein (21 kurssia) tarvittaessa opiskelija voi opiskella lukio-opintoina 10 osaamispistettä vapaasti valittavia tutkinnon osia

Kahden tutkinnon opiskelijoille taataan mahdollisuus suorittaa ylioppilastutkinto ammatillisten opintojen häiriintymättä. Ennen ylioppilaskirjoituksia opiskelijat voivat valmistautua kokeeseen kahden opiskelupäivän ajan.

Lukio-opintoja suorittavat opiskelijat opiskelevat yhteisten tutkinnon osien jaksot omina ryhminä, ja muut opinnot järjestetään lukujärjestykseen pääosin AVO-ajoille. AVO-aikoina järjestäviin opintoihin voivat osallistua myös muut kuin kahden tutkinnon suorittajat.

Mikäli opiskelija haluaa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon lisäksi päättötodistuksen lukio-opinnoista, se on mahdollista suorittaa Hämeenlinnan lyseon lukion aikuislinjalla. Opiskelija saa todistuksen Ammattiopisto Tavastiasta suoritettuaan ammatillisen peruskoulutuksen ja siirtyä sen jälkeen Hämeenlinnan lyseon lukion aikuislinjan opiskelijaksi. Lukion päättötodistukseen vaaditaan aikuislukiossa 44 kurssia.

Kahden tutkinnon opinnot eivät koske näyttötutkintoja.

Tutkintoa yksilöllisesti laajentavat tutkinnon osat

Tutkintoon voidaan yksilöllisesti sisällyttää perustutkinnon laajuutta enemmän tutkinnon osia, jos se on tarpeellista työelämän alakohtaisten tai paikallisten ammattitaitovaatimusten tai opiskelijan ammattitaidon syventämisen kannalta. Ne voivat olla ammatillisia tutkinnon osia tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia.

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa tutkinnon osia yli 180 osaamispisteen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Päätöksen laajentavien tutkinnon osien opiskelusta tekee koulutuspäällikkö.

Tutkintoa yksilöllisesti laajentavat tutkinnon osat eivät koske näyttötutkintoja. Näyttötutkintona tutkinnon suorittaja voi suorittaa tutkinnossa vaadittavien tutkinnon osien lisäksi ylimääräisiä tutkinnon osia koulutuspäällikön päätöksellä.

4 OPETUKSEN JA OHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opetuksen suunnittelu käynnistyy työpäivien ja jaksotuksen sopimisella. Ammattiopisto Tavastiassa opetus järjestetään neljässä jaksossa. Jaksotussuunnitelman keskeisenä tarkoituksena on määritellä yhteisten tutkinnon osien sijoittuminen sekä opetustilojen kuormitus.

Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia menetelmiä. Opetus suunnitellaan ryhmälle, ja sen perusteella laaditaan henkilökohtaiset suunnitelmat opintojen yksilöllisen etenemisen varmistamiseksi.

Koulutuspäällikkö vastaa opetuksen työ- ja lukujärjestysten laatimisesta. Opettaja vastaa siitä, että opetus toteutetaan lukujärjestyksen ja opetussuunnitelman mukaisesti. Opettaja laatii opetussuunnitelman mukaisen opetuksen toteuttamissuunnitelman kullekin ryhmälle. Opettajan on pyynnöstä esitettävä opetuksen toteuttamissuunnitelma koulutuspäällikölle.

4.1 Opetus- ja opiskelumuodot

Lähiopetus, lähiopiskelu (LO)

Lähiopetus on opiskelijoiden ja opettajan vuorovaikutuksessa tapahtuvaa opiskelua. Lähiopetuksen toteuttamisessa voi lukujärjestyksessä merkityn opettajan lisäksi olla ammatillinen ohjaaja tai samanaikaisopettaja. Lähiopetuksessa voi samanaikaisesti olla opiskelijoita useammasta ryhmästä. Opetuksessa voidaan hyödyntää opiskelijatutorointia. Lähiopetus voidaan toteuttaa oppilaitoksessa luokkatiloissa ja työpisteissä tai oppilaitoksen ulkopuolella mm. tutustumiskäynneillä ja työelämässä toteutettavilla projekteilla. Lähiopetukseen voi liittyä itsenäisen opiskelun tehtäviä. Lähiopetus voidaan toteuttaa myös verkon välityksellä.

Lähiopetuksen määrä lähiopetuksena järjestettävässä koulutuksessa Ammattiopisto Tavastian ammatillisessa peruskoulutuksessa on keskimäärin 17 + 2 tuntia (16 + 2 tuntia) osaamispistettä kohden lähiopetuksen tarpeen mukaan. Osaamispistettä kohden kaksi tuntia käytetään opintojen ohjaamiseen ja yksilöllisten polkujen suunnitteluun ja seurantaan. Ohjaustunnit voivat olla myös ryhmämuotoista ohjausta.

Lähiopetuksessa käytetään erilaisia oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjä pyritään kehittämään muunneltaviksi ja opiskelijoiden yhteisölliseen oppimiseen kannustaviksi. Tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetuksessa.

Itsenäinen opiskelu (IO)

Lähes jokaisessa tutkinnon osassa osa opiskelusta toteutetaan itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu on tavoitteellista, ja oppiminen arvioidaan. Itsenäisen opiskelun tehtävät voivat olla yksilöllisiä. Tutkinnon osan toteuttamisesta vastaava opettaja antaa tehtävät ja ohjeet itsenäistä opiskelua varten. Opiskelijan tarpeiden mukaan itsenäisen opiskelun ohjaamiseen voidaan käyttää ohjaavan opettajan resurssia.

Tukiopetus (TUKI)

Tukiopetusta järjestetään opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneille opiskelijoille. Tukiopetus voi olla ryhmämuotoista tai yksilöllistä. Ryhmämuotoinen tukiopetus suunnitellaan ja resursoidaan

opettajille, ja tukiopetuksesta tiedotetaan opiskelijoille. Yksilökohtaisesta tukiopetuksesta tehdään suunnitelma, jonka koulutuspäällikkö hyväksyy ja resursoi opettajalle.

Etäopetus, etäopiskelu (ETÄ)

Etäopiskelu on tavoitteellista, muulla tavalla kuin opettajan kanssa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa opiskelua. Etäopiskelun osuus Ammattiopisto Tavastian ammatillisessa peruskoulutuksessa on pieni ja näyttötutkinnoissa huomattava. Etäopetus resursoidaan opettajalle erikseen ohjaustarpeesta riippuen.

Verkko-opetus, verkko-opiskelu (VO)

Verkossa oppiminen on osa jokaisen opiskelijan tieto- ja viestintätekniisten taitojen osaamista. Verkko-opiskelu voi ohjauksen määrästä riippuen olla lähi-, etä- tai itsenäistä opiskelua, ja se resursoidaan opettajalle opetuksen ja ohjauksen määrän mukaan. Verkko-opiskelua käytetään myös työssäoppimisen tukena. Verkko-opiskelun apuna Ammattiopisto Tavastiassa hyödynnetään erilaisia sosiaalisen median välineitä tai TVT-oppimisalustaa. Opettajia kannustetaan aktiiviseen tieto- ja viestintätekniisten sovellutusten käyttöön lähiopetuksen ja työssäoppimisen tukena. Verkko-opiskelua voidaan käyttää myös yksittäisten opiskelijoiden tai erikokoisten ryhmien opetukseen, jolloin opettajan resurssi suhteutetaan ryhmän kokoon.

Työssäoppiminen (TOP)

Työssäoppiminen on työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta. Ammattiopisto Tavastiassa työssäoppimisen määrä perustutkinnoissa on vähintään 36 osaamispistettä. Ylärajaa työssäoppimisen määrässä ei ole. Työssäoppiminen jaetaan opetussuunnitelmissa eri ammatillisiin tutkinnon osiin. Kahden tutkinnon suorittajilla, jotka korvaavat lukio-opinnoilla yhden ammatillisen valinnaisen tutkinnon osan, työssäoppimisen määrä voi jäädä alle 36 osaamispisteen, mutta ei koskaan alle 30 osaamispisteen.

Työssäoppimisen viikoittainen tuntimäärä riippuu työssäoppimispaikasta. Aika määritellään alalla noudatettavan työajan mukaiseksi.

Työssäoppimisessa syntyvän osaamisen määrä (osaamispisteet) arvioidaan kunkin opiskelijan osalta erikseen. Ammattiopisto Tavastiassa osaamisen määrän arvioinnissa hyödynnetään opetussuunnitelman osia ja wosia. Opettajan työssäoppimisen ohjauksen resurssi määräytyy työssäoppimassa olevien opiskelijoiden mukaan (tunteina opiskelijaa kohden viikossa).

Työssäoppimisen alkaessa työssäoppimispaikan kanssa pitää olla voimassa oleva yhteistyösopimus ja opiskelijakohtainen työssäoppimissopimus. Työssäoppimisesta vastuussa olevan opettajan on aktiivisesti perehdytettävä opiskelijaa ja työpaikkaohjaajaa sekä ohjattava työssäoppimista. Ohjauksessa suositellaan käytettäväksi ohjauskäyntien lisäksi erilaisia sosiaalisen median sovelluksia, kuten blogien kirjoittamista oppimispäiväkirjana. Opiskelijan valmiudet on selvitettävä ennen työssäoppimista. Työssäoppiminen arvioidaan osana tutkinnon osan oppimisen arviointia. Oppimisen arviointi kirjataan merkinnällä ATO (oppiminen arvioitu, työssäoppiminen). Ammattiosaamisen näytöt pyritään toteuttamaan työssäoppimispaikoissa.

Työssäoppiminen voidaan toteuttaa myös ulkomailla. Työssäoppimista voidaan järjestää myös työpajoissa ja tietyin edellytyksin oppilaitoksen käytännön työtiloissa (muun muassa työssäoppiminen yrittäjänä).

Oppisopimuskoulutus (OPSO)

Oppisopimuskoulutus on työpaikalla tapahtuvaa oppimista, jota täydennetään tietopuolisilla opinnoilla oppilaitoksessa. Ammatillisen peruskoulutuksen osuus oppisopimuskoulutuksesta on pieni. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettava oppisopimus soveltuu erityisesti nuorille sekä niille, jotka siirtyvät oppilaitosmuotoisesta koulutuksesta oppisopimukseen kesken tutkinnon suorittamisen. Oppisopimusvaihtoehtoa tarjotaan aina opiskelijalle, joka keskeyttää opiskelunsa työllistymisen vuoksi. Opiskelijalle järjestetään henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti tietopuolista koulutusta soveltuvan ryhmän mukana. Koulutuksen järjestäminen tutkinnon osittain sekä koulutuksen ennakosuunnittelu helpottavat oppisopimusopiskelijoiden koulutuksen järjestämistä.

Lisätietoja

Prosessit: Opetuksen toteuttaminen

Pedagoginen ohjelma

Aikuiskoulutusohjelma

Opettajan tehtävät ammatillisessa peruskoulutuksessa

Opettajan tehtävät aikuiskoulutuksessa / näyttötutkinnoissa

4.2 Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Ammatillisen peruskoulutuksen tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin sekä edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista. Elinikäisen oppimisen avaintaitojen tavoitteena on tukea sellaisen osaamisen kehittymistä, jota tarvitaan jatkuvassa oppimisessa, työelämän tilanteissa selviytymisessä ja tulevaisuuden uusissa haasteissa.

Ammattiopisto Tavastiassa Koulutuskuntayhtymä Tavastian arvojen mukainen toiminta todentuu elinikäisen oppimisen avaintaitojen huomioon ottamisessa opetuksessa, ohjauksessa ja kaikessa vuorovaikutuksessa.

Lisätietoja

Koulutuskuntayhtymä Tavastian arvot

Oppiminen ja ongelmanratkaisu

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja suunnittelee toimintaansa sekä kehittää itseään ja työtään. Hän arvioi omaa osaamistaan. Hän ratkaisee työssään ongelmia sekä tekee valintoja ja päätöksiä. Hän toimii työssään joustavasti, innovatiivisesti ja uutta luovasti. Hän hankkii tietoa, jäsentää, arvioi ja soveltaa sitä.

Ammattiopisto Tavastiassa opiskelijoita kannustetaan vastuulliseen oppimiseen, olemassa olevan tiedon kyseenalaistamiseen sekä yhteisen tiedon pohtivaan tuottamiseen ja jakamiseen.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota innovatiivisuuteen, uuden toiminnan aikaansaamiseen, mahdollisuuksien havaitsemiseen sekä riskien ottamiseen ja kantamiseen.

Vuorovaikutus ja yhteistyö

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee erilaisia näkökantoja selkeästi, rakentavasti ja luottamusta herättäen. Hän toimii yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä sekä kohtelee erilaisia ihmisiä tasavertaisesti. Hän noudattaa yleisesti hyväksyttyjä käyttäytymissääntöjä ja toimintatapoja. Hän hyödyntää saamaansa palautetta toiminnassaan.

Ammattiopisto Tavastiassa opetus perustuu avoimeen vuorovaikutukseen, yhteistyöhön ja verkostoissa toimimiseen.

Ammattietiikka

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii työssään ammatin arvoperustan mukaisesti. Hän sitoutuu työhönsä ja toimii vastuullisesti noudattaen tehtyjä sopimuksia ja ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa.

Ammattiopisto Tavastiassa opettajat työskentelevät ammattinsa eettisten periaatteiden mukaisesti. Opetuksessa kiinnitetään huomiota kunkin alan ammattieettisiin periaatteisiin. Jokainen opiskelija etenee opinnoissaan yksilöllisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti.

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii turvallisesti ja vastuullisesti työ- ja vapaa-aikana sekä liikenteessä ja ylläpitää terveellisiä elintapoja sekä toiminta- ja työkykyään. Hän työskentelee ergonomisesti ja hyödyntää alallaan tarvittavan terveysliikunnan sekä ehkäisee työhön ja työympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja.

Ammattiopisto Tavastiassa opiskelijoiden terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn kiinnitetään runsaasti huomiota muun muassa aktiivisella työsuojelutoiminnalla, erilaisilla teematilaisuuksilla ja kannustamalla opiskelijoita oman työkyvyn ylläpitämiseen opetuksen yhteydessä ja vapaa-aikana. Opiskelijoiden työkyvyn ylläpitämistä ja yhteisöllistä toimintaa kehitetään Liikkuva amis -hankkeessa kehitetyillä toimintatavoilla muun muassa erilaisten teematapahtumien avulla. Opiskelijoita kannustetaan työkykypassin suorittamiseen.

Lisätietoja

Opetussuunnitelman yhteinen osa, luku 5, Turvallisuus

Aloitekyky ja yrittäjyys

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja edistää toiminnallaan tavoitteiden saavuttamista. Hän toimii aloitteellisesti ja asiakaslähtöisesti työntekijänä ja/tai yrittäjänä. Hän suunnittelee toimintaansa ja työskentelee tavoitteiden saavuttamiseksi. Hän toimii taloudellisesti ja tuloksellisesti ja johtaa itseään. Hän mitoittaa oman työnsä tavoitteiden mukaan.

Ammattiopisto Tavastiassa opiskelijoiden yrittäjyyden eri muotoja pyritään vahvistamaan opiskelun aikana. Yrittäjyyden opetus pyritään integroimaan mahdollisuuksien mukaan opetukseen. Omaehtoisen, organisaatioyrittäjyyden ja ulkoisen yrittäjyyden kehittymiseksi opiskelijoita ohjataan yrittäjämäiseen oppimiseen. Yrittäjämäiseen oppimiseen liittyy mahdollisuuksien havaitsemista ja reflektointia, verkostossa toimimista sekä päätöksenteon oppimista.

Ammattiopisto Tavastiassa opetuksen suunnitelmat laaditaan sekä käytettävät oppimismenetelmät ja -ympäristöt valitaan tukemaan opiskelijan mahdollisuuksia oppia

- yrittäjyydestä ja työelämästä (yritteliäisyyttä korostava oppiminen, omaehtoisen, ulkoisen sekä organisaatioyrittäjyyden huomioivat yrittäjyysopinnot, yritys- ja työelämä tutustumiset, työelämässä tehtävät projektit)
- yrittäjyyttä ja työelämää varten (elinikäisen oppimisen avaintaidot, työssäoppiminen, yhteisöllinen oppiminen, virheistä oppiminen ja tekemällä oppiminen)
- yrittäjämäisen tekemisen kautta (yrittäjämäinen, toimintaan perustuva ongelmaperustainen oppiminen, johon liittyy luovuutta, mahdollisuuksien havaitsemista, riskinottoa, epävarmuuden sietokykyä sekä vapautta/vastuuta, työpisteoppiminen)
- yrittäjänä (valmiuksia ulkoiseen yrittäjyyteen, Nuori yrittäjyys-opinnot, Osuuskunta TaiTavaHäme, työssäoppiminen yrittäjänä)

Lisätietoja

Hägg O. ja Peltonen K. Towards a conceptual understanding of entrepreneurial pedagogy

Järvi T., 2013 Yrittäjyyden oppiminen ammatillisella toisella asteella. Akateeminen väitöskirja, Lapin yliopisto

Kestävä kehitys

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii ammatinsa kestävän kehityksen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa alan työtehtävissä keskeisiä kestävän kehityksen säädöksiä, määräyksiä ja sopimuksia.

Ammattiopisto Tavastiassa kestävä kehitys otetaan huomioon opetuksessa. Ammatilliseen peruskoulutukseen on tehty kestävän kehityksen itsearvioinnit. Niiden perusteella haetaan OKKA-säätiöön oppilaitoksen kestävän kehityksen sertifiointia. Ammattiopisto Tavastiassa on ympäristöryhmä, jossa on jäsenenä henkilöstöä eri osastoilta ja opiskelijoiden edustus. Ympäristöryhmän puheenjohtaja pitää aktiivisesti ympäristöblogia. Opiskelijoilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus suorittaa ympäristöosaajan osaamistesti, jonka perusteella saa henkilökohtaisen osaamistodistuksen, ympäristöpassin.

Lisätietoja

Ympäristöohjelma

<http://www.koulujaymparisto.fi/>

<http://ymparistoosaava.fi/>

Estetiikka

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja ottaa toiminnassaan huomioon oman alansa esteettiset tekijät. Hän edistää tai ylläpitää työympäristönsä viihtyisyyttä ja muuta esteettisyyttä.

Ammattiopisto Tavastiassa kiinnitetään huomiota oppimisympäristön viihtyisyyteen. Tilojen kunosta ja siisteydestä huolehditaan. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua tilojen suunnitteluun.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti tilanteeseen sopivalla tavalla hyödyntäen kielitaitoaan. Hän havainnoi, tulkitsee sekä arvioi kriittisesti erilaisia mediatuotteita, käyttää mediaa ja viestintäteknologiaa sekä tuottaa media-aineistoja.

Ammattiopisto Tavastiassa on monipuolinen yhteisten tutkinnon osien kielenopetuksen tarjonta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri medioita ja ohjataan kriittiseen tiedon arviointiin.

Matematiikka ja luonnontieteet

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja käyttää peruslaskutoimituksia työssä vaadittavien ja arkipäivän laskutehtävien ratkaisemisessa. Hän käyttää esim. kaavoja, kuvaajia, kuvia ja tilastoja ammattitehtävien ja -ongelmien ratkaisemisessa ja hän soveltaa fysiikan ja kemian lainalaisuuksiin perustuvia menetelmiä ja toimintatapoja työssään.

Ammattiopisto Tavastiassa matematiikan ja luonnontieteen osaamiseen liittyvät osaamistavoitteet liitetään tutkintokohtaiseen osaamiseen.

Teknologia ja tietotekniikka

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita monipuolisesti. Hän ottaa työssään huomioon tekniikan hyödyt, rajoitukset ja riskit. Hän käyttää tietotekniikkaa monipuolisesti ammatissaan ja kansalaisena.

Ammattiopisto Tavastiassa katsotaan, että tieto- ja viestintäteknikan sujuva ja monipuolinen käyttö on jokaiselle kuuluva kansalaistaito. Palvelujen digitalisoituminen ja verkostomainen työnteko näkyvät opetuksessa muun muassa verkko-oppimisen ja sähköisen aineiston käytön lisääntymisenä. Opiskelijoiden tieto- ja viestintäteknikan osaamista vahvistetaan suunnitelmallisesti ja muuhun opetukseen integroiden. Se edellyttää henkilöstön TVT-osaamisen vahvistamista sekä laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen keskitettyä hallintaa. Tieto- ja viestintäteknikan käytön lisääntyessä käytön turvallisuuteen ja yhteisiin pelisääntöihin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Vuoden 2015 painopisteenä on sähköinen Tavastia.

Lisätietoja

Tieto- ja viestintäteknikan ohjelma

Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja käyttää hyödykseen tietoa yhteiskunnan perusrakenteista ja toimintatavoista sekä osallistuu rakentavalla tavalla yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon. Hän toimii oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti sekä työssä että arkielämässä. Hän pyrkii aktiivisella toiminnalla vaikuttamaan epäkohtien poistamiseen. Hän noudattaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja. Hän toimii asiallisesti ja työelämän vaatimusten mukaisesti eri kulttuuritaustan omaavien ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toiminnoissa.

Ammattiopisto Tavastiassa opiskelijakunta toimii aktiivisesti. Opiskelijaedustus on erilaisissa toimielimissä. Opiskelijoiden aktiivisuutta pyritään vahvistamaan muun muassa erilaisilla teematoimintakierroksilla. Opiskelijoita kannustetaan aloitetoimintaan. Opiskelijoita kuullaan ryhmästä valittujen edustajien välityksellä kyselytunneilla.

Kansainvälinen toiminta on aktiivista. Opiskelijoita kannustetaan opintojen aikana suorittamaan osa opinnoista ulkomailla. Kansainvälisessä vaihdossa olevat opiskelijat ja opettajat tuovat kansainvälisyyttä oppilaitokseen. Monikulttuurisuus näkyy vahvasti Ammattiopisto Tavastiassa. Maahanmuuttajien opetukseen ja opinnoissa menestymiseen panostetaan.

Lisätietoja

Opetussuunnitelman yhteinen osa, luku 4.7. Kansainvälisyys

Opetussuunnitelman yhteinen osa, luku 10. Maahanmuuttajien opetus

4.3 Oppimisen ohjaaminen

Ammattiopisto Tavastiassa opetukseen liittyy ohjaustehtäviä, jotka resursoidaan lähiopetuksen yhteyteen. Ohjaavan opettajan tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen ja täydentäminen sekä opiskelijan yksilöllisten suunnitelmien ja edistymisen seuraminen yhdessä opiskelijan kanssa.

4.4 Opetuksen dokumentointi

Kaikki opetus ja opettajan muu työ resursoidaan WinhaResurssiin. Opettaja kirjaa kaiken resursoidun opetuksen ja muun työn sähköiseen päiväkirjaan WinhaWillen kautta.

Annettu opetus on dokumentoitava niin, että jälkikäteen pystytään selvittämään, miten opetussuunnitelman mukainen opetus on toteutunut. Koska selvitys pitää voida tehdä tarvittaessa opiskelijakohtaisesti, myös opiskelijoiden poissaolotiedot on dokumentoitava päiväkirjaan. Opiskelijoiden ja huoltajien on pystyttävä seuraamaan poissaolotietoja ajantasaisesti. Lähiopetuksesta merkitään kyseisen tunnin kohdalle opetustunnin sisältö lyhyesti. Työturvallisuuteen liittyvistä opetussisällöistä on tehtävä muita tarkempi selvitys. Päiväkirja täytetään pääsääntöisesti päivittäin, vähintään viikoittain.

Työssäoppimisen osalta päiväkirjaan täytetään työpaikkaohjaajan perehdyttämistilaisuudet sekä ohjaus- ja arviointikäynnit opiskelijakohtaisesti. Päiväkirja täytetään toteutuman mukaan jälkikäteen. Myös muu työssäoppimiseen resursoitun työn sisältö merkitään lyhyesti päiväkirjaan. Opiskelijan poissaolot työssäoppimisjaksoilta merkitään viimeistään kolme päivää työssäoppimisjakson jälkeen. Sosiaali- ja terveysalalla työvuorolistat korvaavat Winha-poissaolomerkinnät.

Opiskelijan HOPSia päivitetään ohjeistuksen mukaan säännöllisesti. Myös annettu erityisopetus kirjataan ohjeistuksen mukaisesti sekä päiväkirjaan että erityisopiskelijan HOJKSiin.

4.5 Yhteistyö työelämän kanssa

Koulutuskuntayhtymä Tavastian vision Tulevaisuuden tekijät Tavastiasta – mukaisesti Ammatitiopisto Tavastian tehtävänä on kouluttaa ammatillaisia työelämää varten ja edistää samalla alueellista elinkeinotoimintaa ja työelämää. Tämän toteutuminen edellyttää aktiivista vuorovaikutusta alueen työelämän kanssa.

Työelämäyhteistyön perusta on alueen työelämää palveleva koulutustarjonta, jota suunnitellaan muun muassa alueen työvoimatarveanalyysien perusteella. Koulutuksen tulee tarjota opiskelijoille ajanmukaista ammatillista osaamista ja muita työelämävalmiuksia. Opiskelijoiden työllistymistä valmistumisen jälkeen tuetaan erityisesti opiskelijoiden työnhakutaitoja vahvistamalla ja työssäoppimispaikkojen valinnalla.

Työelämän asiantuntijoita käytetään opetuksessa luennoitsijoina. Opiskelijaryhmät käyvät aktiivisesti tutustumassa työpaikkoihin.

Alakohtaiset asiantuntijaryhmät toimivat koulutuksen kehittämisen yhteistyöeliminä. Tutkinto-kohtaisessa koulutuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään asiantuntijaryhmien lisäksi tarvittaessa laajempaa työssäoppimispaikkojen verkostoa. Ammatillisen valinnaisuuden lisääntyminen perustutkinnoissa edellyttää valinnaistarjonnan suunnittelua yhdessä työelämän kanssa. Samoin työelämää kuullaan erilaisten sisällöllisten painotusten suunnittelussa. Työssäoppimisjaksot ja ammattiosaamisen näytöt suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä työssäoppimispaikan työpaikkaohjaajan kanssa. Ammattiosaamisen näytön arvioi pääsääntöisesti työpaikkaohjaaja ja opettaja yhdessä. Työpaikkaohjaajia koulutetaan ja perehdytetään aktiivisesti työssäoppimisen ohjaamiseen ja osaamisen arviointiin.

Työelämän palautetta koulutuksen toteuttamisesta ja vaikuttavuudesta pyydetään säännöllisesti yhdessä Välkky-oppilaitosten kanssa laaditulla palautekyselyllä. Palautetietoa käytetään koulutuksen laadun parantamiseen.

Laajin työelämäyhteistyön muoto on henkilökohtaiset kontaktit Tavastian henkilöstön ja työelämätoimijoiden välillä työssäoppimiskäynneillä ja ammattiosaamisen näyttöjen yhteydessä. Keskusteluissa syntyneitä toiveita ja parannusehdotuksia on tärkeää välittää eteenpäin esimerkiksi osastokokouksissa.

4.6 Yhteistyö toisten koulutuksen järjestäjien kanssa

Oppilaitosyhteistyö on aktiivista. Perusopetuksen kanssa tehdään yhteistyötä erityisesti siirtymävaiheen ohjauksessa ja koulutuksen markkinoinnissa. Opinto-ohjaajien yhteistyö on säännöllistä.

Välkky-oppilaitosyhteistyö yhdeksän alueen ammatillisen oppilaitoksen kanssa on vilkasta. Toiminta perustuu erilaisten työryhmien työskentelyyn. Välkky-oppilaitosverkoston kanssa toteutetaan yhteistä verkko-opetustarjontaa. Yhteistyö muiden ammatillisten oppilaitosten kanssa on useimmiten tutkintokohtaista.

Kuntayhtymän toisten oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö on laajenemassa. Kahden tutkinnon järjestämisessä tehdään yhteistyötä Hämeenlinnan lyseon lukion aikuislinjan kanssa. Ammattiopiston opiskelijat voivat valita kursseja kaikista lukioista. Kilpaurheiluvälinevalmennuksessa tehdään yhteistyötä Hämeenlinnan lyseon lukion kanssa. Vanajaveden opiston kanssa monivuotinen yhteistyö kotoutumiskoulutuksissa jatkuu. Ammattiopiston opettajat toimivat Vanajaveden opiston kursseilla opettajina. Kurssit toteutetaan osittain Ammattiopiston tiloissa.

Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa toteutetaan säännöllisiä tapaamisia yhteistyön syventämiseksi. HAMK, ammatillisen opettajakorkeakoulun kanssa on monivuotinen yhteistyösopimus. Muu korkeakoulujen kanssa tehtävä yhteistyö on tutkintokohtaista.

Hankeyhteistyötä tehdään lukuisten ammatillisten oppilaitosten kanssa. Kansainvälisyysvaihtoissa yhteistyötä tehdään ulkomaalaisten ammatillisten oppilaitosten kanssa. Vaihtoon osallistuu opiskelijoiden lisäksi opetushenkilöstöä.

Tutkintokohtainen yhteistyö toisten koulutuksen järjestäjien kanssa on monimuotoista. Esimerkkejä yhteistyöstä

Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto

- liikunnanohjauksen peruskurssi, Eerikkilän urheiluopisto
- valinnainen tutkinnon osa sosionomi- ja sairaanhoitaja-ammattikorkeakouluopintoina, Hämeen ammattikorkeakoulu

Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto, suutari

- yhteiset opetustilat ja yhteisopettajuus, Hämeen ammattikorkeakoulu

Matkailualan perustutkinto

- opintomatkat/opiskelijavaihto, Oulun seudun ammattiopiston Pudasjärven yksikkö ja Jämsän ammattiopisto

4.7 Kansainvälisyys

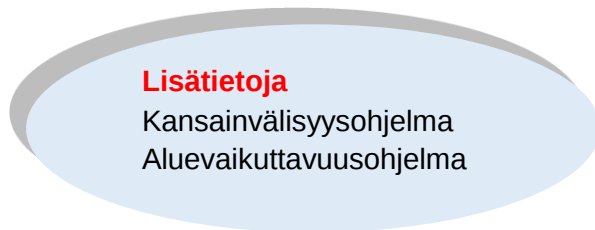
Kansainvälisen toiminnan tavoitteena on auttaa opiskelijoita ymmärtämään kulttuurieroja ja lisätä heidän valmiuksiaan toimia kansainvälisessä ja monikulttuurisessa ympäristössä yhteistyössä kulttuuriltaan erilaisten ihmisten kanssa nykyaikaisia tietolähteitä ja sovelluksia hyödyntäen.

Kansainvälisen toiminnan jatkuvuus pyritään varmistamaan erilaisten ammatillisen koulutuksen kehittämiseen sekä opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuuteen liittyvien hankkeiden avulla.

Kansainvälisen toiminnan keskeisiä toimintamuotoja ovat:

- opiskelijavaihto sekä työssäoppimisjaksot ulkomailla
- monipuolinen kieltenopetus ja erilaisten kulttuurien tuntemus
- asiantuntija- ja opettajavaihto sekä opettajien työelämäjaksot ulkomailla
- koulutuksen kehittämishankkeet ulkomaisten yhteistyöoppilaitosten ja yritysten kanssa
- opiskelijoiden valmennus vaihtoihin ja työssäoppimisjaksoihin ulkomailla

- maahanmuuttajaopiskelijoiden osallistuminen oppilaitoksen kansainvälisyyskasvatukseen
- markkinointi ja tiedottaminen kansainvälisyysasioista
- Lukoliikelaitos Tavastian vuosivaihdossa olevien opiskelijoiden osallistuminen Ammattiopisto Tavastian ammatillisten osastojen opintojaksoille

5 TURVALLISUUS

Laki ammatillisesta koulutuksesta kehottaa koulutuksen järjestäjiä huolehtimaan opiskelijoiden hyvinvoinnista ja turvallisesta opiskeluympäristöstä. Suunnitelmallinen opetuksen järjestäminen ja opiskelijahuolto ovat keskeisiä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Ammattiopisto Tavastiassa on lukuisia turvallisuutta ja hyvinvointia ylläpitämään tarkoitettuja toimintaohjeita ja määräyksiä.

5.1 Pelastussuunnitelmat ja turvallisuuskävelyt

Ammattiopisto Tavastiassa on lakisääteiset, rakennuskohtaiset pelastussuunnitelmat, joissa on määriteltä

- ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset
- toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi
- ohjeet onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten
- poistumismahdollisuudet
- turvallisuushenkilöstö
- väestönsuoja

Jokaisella työntekijällä on velvollisuus tutustua oman työpisteensä pelastussuunnitelmiin sekä osallistua poistumisharjoituksiin. Vastuuopettaja perehdyttää oman ryhmänsä opiskelijat turvallisuuteen. Jokaiselle opiskeluryhmälle on järjestettävä lukuvuoden alkuviikkoina turvallisuuskävely, jossa selvitetään riskejä ja ennaltaehkäistään onnettomuuksia sekä ohjeistetaan toimimaan onnettomuustilanteissa.

5.2 Työsuojelun toimintaohjelma

Työsuojelun toimintaohjelman mukaan opiskelijalla on velvollisuus

- perehtyä työturvallisuusohjeisiin
- noudattaa annettuja ohjeita ja määräyksiä
- huolehtia henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja suojavälineiden käytöstä
- vastata käytössään olevien henkilökohtaisten suojavälineiden kunnosta (rikkinäiset tai puutteelliset suojaimet on ennen työn jatkamista vaihdettava määräysten mukaisiin)
- ilmoittaa havaitsemansa tapaturmavaarat ja turvallisuuspuutteet välittömästi opettajalleen

- edistää toiminnallaan ja käyttäytymisellään työturvallisuuden ja työrauhan toteutumista työyhteisössä

5.3 Kiusaaminen, väkivalta ja häirintä sekä äkilliset kriisit

Toimintaohjeessa on käytännön ohjeita mm. seuraaviin opiskelijoita koskeviin kriisitilanteisiin:

- koulukiusaamisen ja väkivallan ehkäisy sekä näihin puuttuminen
- uhkaavasti käyttäytyvän henkilön rauhoittaminen
- kurinpitomenettelyt
- läheisväkivalta
- itsetuhoisuus
- suruviesti

5.4 Järjestyssäännöt, muokattu 8/2016

Ammattiopisto Tavastian järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoituksena on edistää oppilaitoksen sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

1. Järjestyssääntöjä noudatetaan oppilaitoksen hallinnassa olevissa rakennuksissa ja alueille. Nämä järjestyssäännöt ovat voimassa kaikessa työjärjestyksen mukaisessa opiskelussa ja oppilaitoksen järjestämissä tilaisuuksissa muunakin aikana. Työssäoppimisen aikana noudatetaan lisäksi työpaikan sääntöjä sekä työssäoppimisesta erikseen annettuja ohjeita. Opiskelija-asuntolassa noudatetaan omia järjestyssääntöjä.
2. Opiskeluoikeuden peruuttaminen on mahdollista tietyissä tekniikan alan, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan sekä humanistisen ja kasvatustieteiden tutkinnoissa, joissa on alaikäisen turvallisuuteen, potilas- ja asiakasturvallisuuteen tai liikenteen turvallisuuteen liittyviä vaatimuksia. Opiskelijan tulee pyynnöstä antaa oppilaitokselle itseään koskevia tietoja turvallisuuden todentamiseksi.
3. Opiskelijan tulee osallistua täsmällisesti opetukseen. Lain mukaan opinnot tulee suorittaa enintään yhtä vuotta opintojen laajuudeksi määriteltäessä aikaa pidemmässä ajassa.
4. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti.
5. Opiskelijalla tulee olla asianmukainen opiskeluvälineistö opiskelutilanteissa. Oppilaitoksen omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti. Opiskelijalla on omaisuuden vahingoittamisesta tai katoamisesta aiheutuva korvausvelvollisuus.
6. Oppilaitoksen tarjoamia etuuksia ei saa käyttää väärin.
7. Työturvallisuusohjeita tulee noudattaa kaikissa tilanteissa. Opiskelija on velvollinen käyttämään oppilaitoksen ohjeiden mukaisia suoja-asuja ja -varusteita. Havaituista vioista, puutteista, vaaroista ja tapaturmista on välittömästi ilmoitettava henkilökunnalle.

8. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen.
9. Opiskelijan tulee pitää salassa työssäoppimisessa ja muuten opiskelussaan saamansa salassa pidettävät tiedot.
10. Ajoneuvojen pysäköinnistä ja ajoneuvoliikenteestä oppilaitoksen alueella noudatetaan erikseen annettuja ohjeita.
11. Tupakkatuotteiden käyttö (mukaan luettuna nuuska ja sähkötupakka) on kielletty oppilaitoksessa ja sen ulkoalueilla.
12. Päihdyttävien aineiden hallussapito, käyttäminen ja niiden vaikutuksen alaisena esiintyminen oppilaitoksen alueella sekä oppilaitoksen järjestämissä tilaisuuksissa on kielletty. Oppilaitos voi velvoittaa opiskelijaa esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen, mikäli on perusteltua syytä olettaa, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista. Lisäksi edellytetään lain 630/1998 34 a §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymistä.

Seuraukset järjestyssääntöjen rikkomisesta

Opiskelijan pitää noudattaa edellä olevia järjestyssääntöjä. Järjestyssääntöjen rikkomista valvoo koko henkilöstö. Sääntöjen rikkomisesta seuraa kurinpitotoimia.

Järjestyssääntörikkomuksen havainnut henkilökuntaan kuuluva henkilö keskustelee opiskelijan kanssa. **Kuulemisen** yhteydessä selvitys rikkomuksesta ja toimenpiteet niiden johdosta kirjataan **Huomautus** –lomakkeelle. Opiskelija ja kuulemisen suorittanut henkilö allekirjoittavat lomakkeen. Huomautuksesta ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle. Opiskelija huolehtii siitä, ettei järjestyssääntörikkomus toistu ja sovitut toimenpiteet tulevat tehdyksi.

Mikäli sääntöjen rikkominen toistuu tai kun on kyse vakavasta rikkomuksesta, opiskelijalle annetaan **kirjallinen varoitus**. Ennen varoituksen antamista opiskelijalle yksilöidään kurinpitorangeistuksen syynä oleva teko tai laiminlyönti, hankitaan asiassa tarpeellinen selvitys sekä varataan opiskelijalle tilaisuus tulla **kuulluksi**. Varoituksesta päättää rehtori. Kirjallinen varoitus lähetetään aina alaikäisen opiskelijan huoltajalle.

Jos opiskelija varoituksen saatuaan jatkaa sääntöjen rikkomista tai vilpillistä menettelyään tai jos teko tai laiminlyönti on vakava, **opiskelija voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään vuodeksi**. Ennen oppilaitoksesta erottamista opiskelijalle yksilöidään kurinpitorangeistuksen syynä oleva teko tai laiminlyönti, hankitaan asiassa tarpeellinen selvitys sekä varataan sekä opiskelijalle että alaikäisen opiskelijan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi. **Oppilaitoksesta erottamisesta päättää monijäseninen toimielin, ammattiosaamisen toimikunta.**

Asuntolan sääntöjä rikkovalle opiskelijalle voidaan antaa varoitus tai hänet voidaan erottaa asuntolasta joko määräajaksi tai koko opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Ennen asuntolasta erottamista opiskelijalle yksilöidään kurinpitorangeistuksen syynä oleva teko tai laiminlyönti, hankitaan asiassa tarpeellinen selvitys sekä varataan sekä opiskelijalle että alaikäisen opiskelijan

huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi. Varoituksen osalta menetellään, kuten yllä on kerrottu. Varoituksesta päättää rehtori ja asuntolasta erottamisesta ammattiosaamisen toimikunta.

Koulutuksen järjestäjä voi **peruuttaa opiskelijan opiskeluoikeuden** tietyissä tutkinnoissa, joissa on alaikäisten turvallisuuteen, potilas- ja asiakasturvallisuuteen tai liikenteen turvallisuuteen liittyviä vaatimuksia.

Opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan **määräajassa, katsotaan eronneeksi**. Eronneeksi katsotaan myös sellainen opiskelija, joka pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta, jos on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole jatkaa opintoja.

Opetusta tai oppilaitoksen järjestämää tilaisuutta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä **poistumaan tilasta** jäljellä olevan oppitunnin tai tilaisuuden ajaksi. Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai muun henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Epäilyt rikoksesta, kuten pahoinpitely-, kiristys-, varkaus- tai vahingontekoepäily, ilmoitetaan välittömästi poliisille.

Rehtorilla tai opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana **ottaa haltuunsa opiskelijalta kielletty esine tai aine**. Jos opiskelija tässä tilanteessa koettaa vastarintaa tekemällä välttää oman tai toisen turvallisuuden vaarantavan esineen tai aineen haltuun ottamista, rehtorilla tai opettajalla on oikeus käyttää välttämättömiä, opiskelijan ja tilanteen huomioon ottavia voimakeinoja.

Opettajalla tai rehtorilla on oikeus **tarkistaa opiskelijan mukana olevat tavarat**, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa sellaisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, joka vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalla on **oikeus hakea muutosta** rehtorin tai ammattiosaamisen toimikunnan päätökseen, joka koskee kirjallista varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, opiskelija-asuntolasta erottamista tai opiskelusta pidättämistä, valittamalla hallinto-oikeudelle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Opiskelijalla on oikeus hakea oikaisua aluehallintoviranomaiselta huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta sekä opiskeluaikaa tai opiskelijan katsomista eronneeksi koskevaan päätökseen tekemällä oikaisuvaatimus 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Ammattiopisto Tavastian yhteisten järjestyssääntöjen lisäksi osastolla tai opiskelijaryhmällä voi olla omia tarkentavia sääntöjä ja ohjeita, jotka annetaan opiskelijalle kirjallisesti.

Näyttötutkinnoissa noudatetaan opetussuunnitelman yhteisen osan turvallisuutta koskevia määräyksiä ja toimintatapoja.

Lisätietoja

Toimintaohje kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja erilaisten kriisien varalle

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä

6 HENKILÖKOHTAINEN OPISKELUSUUNNITELMA

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma laaditaan ja päivitetään yhdessä opiskelijan kanssa. Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa määritellään opiskelijan tavoitteet, oppimismenetelmät, tutkinnon osien suorittaminen, suoritustavat ja ajoitus sekä osaamisen arviointi. HOPSiin merkitään osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, opiskelun etenemismahdollisuus osaamisen tunnustamisen jälkeen, opiskelijan valinnaiset tutkinnon osat sekä työssäoppimispaikat ja -ajat. Oppimisen arviointi dokumentoidaan myös henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. HOPSissa tulee huomioida myös opiskeluvalmiuksien erilaisuus.

Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa on kaksi osaa

- A. Opiskelijaan tutustuminen on vastuuopettajan vastuulla. Tutustumisen avuksi käytetään HOPS- tietoja minusta -lomaketta. Opiskelijaan tutustuminen koskee kaikkia ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoita.
- B. HOPS- oma opintopolku laaditaan ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoille. Omaa opintopolkua täydennetään koko opiskelun ajan. Erityisesti ohjaava opettaja on vastuussa oman opintopolun suunnittelusta ja seurannasta yhdessä opiskelijan kanssa.

6.1 Opiskelijan yksilölliset valinnan mahdollisuudet

Ammattiopisto Tavastiassa yhtenäisen opetuksen rakenteen ja opetuksen suunnitelmien sekä opiskelijan ohjaamisen tavoitteena on, että jokaiselle opiskelijalle taataan mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin.

Opiskelija perehdytetään perustutkinnon rakenteeseen ja tutkinnon osien tarjontaan opiskelun alussa. Opiskelija saa valita

- ammatilliset osaamisalaopinnot mahdollisuuksien mukaan
- ammatilliset valinnaiset tutkinnon osat tarjonnan mukaan
- ammatillisia tutkinnon osia muista perustutkinnoista (HOPSin mukaan / viimeisen lukuvuoden toinen jakso)
- ammatillisia tutkinnon osia ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista
- yhteisten tutkinnon osien äidinkielen opinnot, suomi tai suomi toisena kielenä
- yhteisten tutkinnon osien valinnaisten osaamistavoitteiden osat (yhteinen AVO-aika)
- lukio-opintoja yhteisiin, ammatillisiin ja vapaasti valittaviin tutkinnon osiin
- vapaasti valittavat tutkinnon osat (yhteinen AVO-aika)
- suunnitellusti oppimisen tapaa ja ajoitusta

6.2 Opiskelijaan tutustuminen, HOPS- tietoja minusta

Opiskelijaan tutustuminen on tärkeää opiskelijan yksilöllisten toiveiden ja tavoitteiden sekä valmiuksien hahmottamiseksi. Opiskelijan tavoitteet ja tarvittavat tukitoimet kirjataan lomakkeelle. Opiskelijan kanssa keskustellaan omista vahvuuksista, kehittämiskohteista ja oppimisvalmiuksista sekä suunnitellaan tarvittavia tukitoimia.

Opiskelijaa ohjataan täyttämään HOPS- tietoja minusta -lomake WinhaWillessä. Vastuuopettaja keskustelee kunkin opiskelijan kanssa erikseen lomakkeen avulla. Keskustelu käydään neljän

viikon kuluessa opiskelun aloittamisesta. Opiskelija ja vastuuopettaja / ohjaava opettaja täydentävät lomaketta tarvittaessa HOPS-keskustelussa.

6.3 HOPS - Oma opintopolku

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen ja seuraamisen tavoitteena on suunnitella yhdessä opiskelijan kanssa jokaiselle soveltuva yksilöllinen opintopolku. Sen kautta opiskelija sitoutuu ja motivoituu oman osaamisensa kehittämiseen. HOPS tukee opiskelijan itseohjautuvuutta, päätöksentekotaitoa, vastuunkantoa sekä ammatillista kasvua.

HOPS sisältää opiskelijan opiskelusuunnitelman, opiskelijan oppimisen kannalta sopivimmat oppimisen menetelmät sekä opiskelun ajoituksen. Tutkinnon osien vaihtoehtoiset suoritustavat on suunniteltu opetussuunnitelmaan. HOPSissa suunnitellaan ja seurataan oppimisen edistymistä, tutkinnon suorittamisen etenemistä sekä saadaan palautetta. Myös osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimenpiteet kirjataan omaan opintopolkuun.

HOPS -lomaketta täytetään Winhassa vastuuopettajan tutustumiskeskustelun ja opintoihin perehdyttämisen jälkeen. Ohjauskeskustelu käydään opiskelijan ja ohjaavan opettajan välillä luku-kausittain ja tarvittaessa useammin.

Opiskeluaika

Opiskelijaa kannustetaan valmistumaan suunnitellussa aikataulussa. Suunnittelun opiskeluajan päättyessä päätetään tarvittaessa opiskeluajan jatkumisesta, mikäli opiskelija ei valmistu. Opiskelusta tehdään suunnitelma ja päätetään opiskelijakohtainen vastuuhenkilö.

Lukuvuoden päättyessä järjestetään osastokohtainen arviointikokous, jossa käsitellään ammatillisen peruskoulutuksen ja tarvittaessa näyttötutkintojen valmistuvien ja opintojaan jatkavien opiskelijoiden tiedot.

Opiskeluajan jatkuminen määräajan jälkeen on mahdollista vain erityisistä syistä. Rehtori tekee asiasta viranhaltijapäätöksen. Jos lain edellyttämä opiskeluaika on täytynyt (peruskoulupohjaisilla 4 vuotta) eikä erityisen painavia syitä ole viidennen vuoden käyttöön, opiskelijan opinnot päättyvät. Mikäli opiskelija kuitenkin haluaa jatkaa tutkinnon suorittamista, hänet ohjataan tarvittaessa hakemaan yksityisopiskelijaksi. Rehtori tekee asiasta viranhaltijapäätöksen. Yksityisopiskelusta voidaan periä maksuja.

HOPSin osa	Ajankohta	Vastuuhenkilö	Dokumentti
Opiskelijaan tutustuminen	ensimmäisen kauden aikana	vastuuopettaja	Winha: HOPS- tietoja minusta -lomake
Valinnaiset opinnot	suunnitellusti	ohjaava opettaja	HOPS, Winha
Työssäoppimisen suunnittelu	ennen työssäoppimista	työssäoppimisesta vastaava opettaja	Ryhmän kansio: Asiakirjat
Oppimisen arviointi	jatkuvaa, tiedot Winhaan viimeistään kaksi viikkoa jakson opinnon jälkeen	opettaja	Winha: Oppimisen arviointi
Osaamisen arvioinnin suunnittelu	ennen osaamisen arviointia	osaamisen arvioinnista vastaava opettaja	Ryhmän kansio: Asiakirjat

Osaamisen arviointi	viimeistään kaksi viikkoa osaamisen arvioinnin jälkeen	osaamisen arvioinnista vastaava opettaja	Winha: Osaamisen arviointi Arvioinnin aineistot: opettajan säilytystilat (6 kk)
Ohjauskeskustelut	lukukausittain ja tarvittaessa useammin	ohjaava opettaja	HOPS, Winha

Ohjauskeskustelun sisältö

- Winhan henkilö- ja yhteystietojen tarkistaminen
- tutkinnon osien, suoritustapojen ja ajoituksen suunnittelu ja opintojen eteneminen
- HOPS tietoja minusta -lomakkeen päivitys
- osaamisen tunnistamisen suunnittelu ja toimenpiteet
- työssäoppimisen suunnitelmat ja toteutuneet työssäoppimiset: työssäoppimispaikat, -ajat ja suoritettut osaamispisteet
- oppimisen arviointi
- osaamisen arvioinnin suunnitelmat ja osaamisen arviointi

Näyttötutkinnossa tutkinnon suorittajalle laaditaan HEKSU. Näyttötutkintojen henkilökohtaistaminen on kuvattu henkilökohtaistamisprosessissa sekä näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmissa.

6.4 Poikkeaminen, lisätty 8/2016

Tutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan poiketa, jos

- tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat olosuhteet tai aikaisemmin hankittu osaaminen huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia (esim. toisen kotimaisen kielen opiskelu maahanmuuttajalla)
- poikkeaminen on perusteltua opiskelijan terveydentilaan liittyvistä syistä

Ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista voidaan poiketa vain siinä määrin, kuin se on välttämätöntä.

Poikkeaminen kirjataan opiskelijan HOPSiin. Alaikäisten opiskelijoiden osalta HOPSiin merkitään myös, miten ja koska asia on varmistettu huoltajalta.

Tutkintotodistukseen tulee poikkeamisesta seuraava merkintä, esim.

- ”Tutkinnon osan osa-alueen, toinen kotimainen kieli, osaamistavoitteista ja osaamisen arvioinnista on poikettu ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998), muutos 246/2015 21 §:n perusteella.”
- ”Tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista ja osaamisen arvioinnista on poikettu ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998), muutos 246/2015 21 §:n perusteella.”

Lisätietoja

Prosessit: HOPS, HEKSU

7 OPINTO-OHJAUS JA OPISKELUHUOLTO

7.1 Opinto-ohjaus

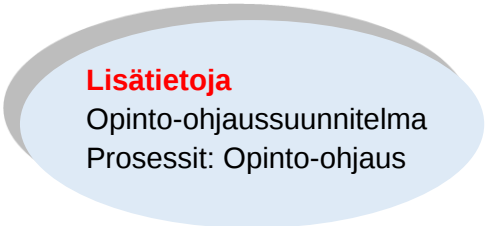
Opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksestaan ennen sen aloitusta ja sen aikana. Opiskelijan tulee tietää tutkintoonsa sisältyvät tutkinnon osat ja opinnot ja niiden valinnan mahdollisuudet. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija osaa toimia oppilaitosyhteisössään, osaa kehittää opiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan ja itsetuntemustaan sekä arvioida omaa toimintaansa ja tuotoksiaan. Hän osaa suunnitella opintonsa, laatia henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa yhteistyössä ohjaavan opettajan ja vastuupettajan kanssa ja ottaa vastuun opinnoistaan. Hän osaa seurata opintosuoritusten kertymistä ja hakea tukea opintojensa suunnitteluun.

Opiskelijoiden ohjaukseen osallistuvat kaikki oppilaitoksen opettajat, etenkin vastuupettajat, ohjaavat opettajat sekä muut ohjauksesta vastuulliset työntekijät. Opinto-ohjausta järjestetään opintoihin liittyvänä, henkilökohtaisena, ryhmäohjauksena ja muuna ohjauksena. Valmistumassa olevien opiskelijoiden työllistymistä ja jatko-opintoihin hakeutumista tuetaan tiedottamisen ja henkilökohtaisen ohjauksen keinoin.

Opinto-ohjauksen tärkeä osa on opinnoista ja oppilaitoksen käytännöistä tiedottaminen. Tiedottaminen ulottuu peruskouluihin, hakijoihin, hakijoiden huoltajiin, työelämään, muihin toisen asteen oppilaitoksiin sekä työ- ja elinkeinopalveluihin. Nuorisotakuun toteuttamiseksi ohjauksen piiriin kuuluvat myös nuoret, jotka eivät ole löytäneet opiskelupaikkaansa. Erityisen tärkeää on varmistaa suoraan peruskoulun jälkeen opiskelupaikkaa vaille jääneiden tiedon saanti koulutusmahdollisuuksista.

Ammattiopisto Tavastian opinto-ohjaussuunnitelmassa kuvataan opinto-ohjauksen järjestäminen opintojen eri vaiheissa, opinto-ohjauksen vuosikello sekä ohjaustoiminnan sisällöt.

Lisätietoja

Opinto-ohjaussuunnitelma
Prosessit: Opinto-ohjaus

7.2 Opiskeluhuolto

Opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, fyysistä ja psyykkistä terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä oppimisympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Painopisteenä on ennaltaehkäisevä toiminta.

Opiskeluhuollon tavoitteena on lisäksi säilyttää oppilaitosyhteisön toimintakyky fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta sekä hyvinvointia uhkaavissa tilanteissa.

Opiskeluhuollon keinoin pyritään tunnistamaan varhain oppimisvaikeuksia ja muita opiskelun tai elämäntilanteen ongelmia. Toimenpiteet koulutuksen keskeyttämisen ehkäisemiseksi ovat keskeisiä. Keskeinen toimintaa ohjaava arvolähtökohta on koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen sekä suvaitsevaisuuden edistäminen. Toiminnan tavoitteina ovat syrjäytymisen ehkäisy sekä nuoriso- ja koulutustakuun tavoitteisiin vastaaminen.

Opiskeluhuoltoon sisältyvät yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoito. Opiskeluhoito ja opiskeluhoollon palvelut kuvataan opiskeluhoitosuunnitelmassa, joka on koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelman osa.

Kaikilla oppilaitoksessa työskentelevillä on vastuuta opiskeluhoollasta. Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla edistetään koko oppilaitosyhteisössä opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Lisäksi edistetään opiskelu ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Ammattiopisto Tavastiassa opiskelijoiden ohjauksen ja psykososiaalisen tuen palveluiden kokonaisuutta kutsutaan opiskelijapalveluiksi. Opiskelijapalvelut sisältävät opinto-ohjauksen, koulukuraattori- ja psykologipalvelut, nuoriso-ohjauksen, asuntolatoiminnan sekä opiskeluterveydenhuollon. Lisäksi opiskelijatoiminta, kuten tuutori-, opiskelijakunta-, kerho- ja vapaa-ajantoiminta sekä Freedom-ryhmätoiminta kuuluvat tähän kokonaisuuteen. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 määrittelee opiskeluhoollon palveluiksi koulukuraattori- ja psykologipalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Näiden palveluiden järjestämisestä vastaa tämän lain mukaan oppilaitoksen sijaintikunta.

Opiskeluterveydenhuoltopalveluilla Ammattiopisto Tavastiassa tarkoitetaan terveydenhoitajien ja lääkärin palveluita. Opiskeluterveydenhuollon ja muun opiskeluhoollon työntekijät ohjaavat tarvittaessa opiskelijoita muiden sosiaali- ja terveysalan palveluiden piiriin.

Opiskelijoille tulee tiedottaa koulutuksen aikana ohjauksen ja opiskeluhoollon toteuttamisesta, eri hallinnonalojen palveluista, paikallisista tukiverkostoista ja tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista. Erityistä huomiota terveydentilavaatimuksista tiedottamiseen tulee kiinnittää ns. SORA-lakien tarkoittamissa tutkinnoissa jo hakuvaiheessa. Alaikäisten opiskelijoiden osalta oppilaitoksella on velvoite tiedottaa opiskelijan opintojen edistymisestä ja tehdä rakentavaa yhteistyötä opiskelijoiden huoltajien kanssa.

Opiskeluhoollon tavoitteista, toteuttamisesta ja käytännöistä kerrotaan lisää Ammattiopisto Tavastian opiskeluhoitosuunnitelmassa.

Lisätietoja

Opiskelijahuoltosuunnitelma

Opinto-ohjaus- ja opiskeluhoitopalvelut eri koulutus- ja rahoitusmuodoissa

8 OPISKELIJA-ARVIOINTI

Opiskelijan arvioinnilla ohjataan ja kannustetaan opiskelua sekä kehitetään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin, annetaan tietoa opiskelijan osaamisesta sekä varmistetaan ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttaminen. Opiskelijoiden oppimista, työskentelyä ja osaamista tulee arvioida monipuolisesti ja riittävän usein koulutuksen aikana.

Ohjaava ja kannustava arviointi

Oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Ohjaava ja kannustava arviointi on oppimisen aikana tapahtuvaa jatkuvaa eri osapuolten välistä vuorovaikutteista keskustelua, johon osallistuvat kaikki oppimistapahtumassa mukana olevat, kuten opiskelija itse, opettajat, työpaikkaohjaaja ja muut opiskelijat. Ohjaavassa ja kannustavassa arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset ratkaisut muun muassa osaamistavoitteiden asettamisessa, oppimisen etenemisessä sekä oppimismenetelmissä.

Kriteeriperusteinen arviointi

Osaamisen arviointi on kriteeriperusteista. Osaamista arvioidaan aina suhteessa tutkinnon perusteissa oleviin ammattitaitovaatimuksiin/osaamisvaatimuksiin ja arviointikriteereihin, joiden tulee olla kaikkien arviointiin osallistuvien tiedossa. Kriteeriperusteisessa arvioinnissa osoitettua osaamista ei verrata toisiin opiskelijoihin. Osaamista arvioidaan asteikolla kiitettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1).

Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijaa kannustetaan itsearviointiin ja hänen itsearviointitaitojaan kehitetään koko opiskelun ajan. Opiskelijalle annettun palautteen avulla hän oppii havainnoimaan ja tiedostamaan oppimistaan ja toimintaansa suhteessa arviointikriteereihin. Opiskelijaa ohjataan havainnoimaan omaan osaamistaan ja työskentelyään jäsentämällä, miten työ tulee tehdä, mihin seikkoihin on kiinnitettävä huomiota ja mitä arvioinnin kohteet ja kriteerit käytännössä tarkoittavat. Opettajan tehtävänä on toiminnallaan lisätä opiskelijan itseohjautuvuutta ja vaikuttaa opiskelijan itsearvioinnin kehittymiseen. Opiskelun kuluessa opiskelijan vastuu omasta oppimisestaan lisääntyy.

Opiskelijan itsearviointitaitojen vahvistaminen

- Itsearvioinnin pitää olla jatkuvaa ja päivittäistä oman oppimisen arviointia.
- Opettajan tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsearviointitaitoja päivittäin keskustellessa oppimisen etenemisestä.
- Ohjaa opiskelijaa pyytämään ja vastaanottamaan palautetta opettajilta, opiskelijaryhmältä (vertaispalaute) ja työpaikkaohjaajalta.
- Ohjaa opiskelijaa hyödyntämään saamaansa palautetta.
- Ohjaa opiskelijaa kirjaamaan itsearviointiaan oppimispäiväkirjaan, blogiin jne.
- Ohjaava opettaja: Kirjaa opiskelijan itsearviointia Winhaan ohjauskeskustelussa.
- Ole myönteinen, jolloin Itsearvioinnissa kannattaa kiinnittää keskittyä positiivisiin asioihin.
- Korosta itsearviointitaidon merkitystä osana työelämän ammattitaitoa: työntekijänä jokaisen on kyettävä arvioimaan jatkuvasti omaa työsuoritustaan.
- Itsearviointi on myös osa alaistaitoja, opiskelija oppii kehittämään työtään ja työyhteisöään.
- Ohjaa opiskelijaa arvioimaan osaamistaan tutkinnon perusteiden arviointikriteerien mukaisesti.

8.1 Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit

Ammatillisten tutkinnon osien arvioinnin kohteet

Kuhunkin ammatilliseen tutkinnon osaan on määritelty seuraavien neljän arvioinnin kohteen mukaiset arvioinnin kriteerit:

1. Työprosessien hallinta
 - työkokonaisuuden toteuttaminen
 - itsenäisyys ja vastuullisuus työn toteuttamisessa
 - kyky suunnitella omaa työtään
 - kyky arvioida oman työn onnistumista ja kehittää toimintaansa
2. Työmenetelmien, -välineiden ja -materiaalin hallinta
 - työskentely eri työmenetelmillä
 - työhön kuuluvien työvälineiden, koneiden ja työmateriaalin käyttö
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta
 - tietopohjan soveltaminen
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot
 - oppiminen ja ongelmanratkaisu
 - vuorovaikutus ja yhteistyö
 - ammattietiikka
 - terveys, turvallisuus ja toimintakyky

Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot on sisällytetty yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamistavoitteisiin ja tutkinnoittain ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin.

Yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteet

Yhteisiä tutkinnon osia on neljä. Niille ei ole laadittu osaamistavoitteita, vaan osaamistavoitteet on laadittu osa-alueittain. Tutkinnon osien arvosanat merkitään tutkintotodistukseen ja osa-alueiden arvosanat opintosuoritusotteelle.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamistavoitteet ovat pakollisia tai valinnaisia.

Arviointikriteerit

Arviointikriteereillä kuvataan arvioinnin kohteena olevan ammattitaidon eritasoista hallintaa. Arviointikriteereitä ei saa muuttaa. Ammattiopisto Tavastiassa on tutkintokohtaisia paikallisesti tarjottavia tutkinnon osia, yhteisiä vapaasti valittavia tutkinnon osia sekä yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden valinnaisten osaamistavoitteiden osia, joihin on laadittu arviointikriteerit OPH:n Arvioinnin oppaan (2015:2) liitteen 4 mukaisesti.

8.2 Arvioinnin suunnittelu ja arvioinnista tiedottaminen

Arvioinnin suunnittelun pohjana ovat perustutkintojen ammattitaitovaatimukset / osaamistavoitteet sekä arvioinnin kohteet, arviointikriteerit ja ammattitaidon osoittamistavat.

Osaamisen arviointisuunnitelma

Osaamisen arviointisuunnitelma on kirjattu opetussuunnitelmaan. Osaamisen arviointisuunnitelma laaditaan yhteistyössä työelämän edustajien kanssa alakohtaisissa asiantuntijaryhmissä. Ammattiosaamisen toimikunta hyväksyy osaamisen arviointisuunnitelman sen jälkeen, kun asiantuntijaryhmä on sen käsitellyt.

Osaamisen arviointisuunnitelmien toteutumista seurataan tutkinnoittain osastokokouksissa. Arvioinnin suunnittelussa ja toteutumisen seurannassa hyödynnetään opiskelijoiden ja työpaikkaohjaajien palautetta. Arviointisuunnitelmat päivitetään ja päivitykset hyväksytetään ammattiosaamisen toimikunnalla osastokokouksessa esiin tulleiden muutostarpeiden perusteella.

Ammattiosaamisen toimikunta valvoo ammattiosaamisen näyttötoimintaa. Se voi tarvittaessa pyytää selvityksen ammattiosaamisen näyttöjen toteutumisesta. Ammattiosaamisen toimikunnassa käsitellään ammattiosaamisen näyttöjen arvosanoja, näyttöpaikkoja ja arvioijia.

Opiskelijoiden ohjaaminen ja opiskelijoille tiedottaminen

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta ja tukea ennen näyttöä, näytön aikana ja sen jälkeen. Opiskelijoille annetaan ryhmäkohtainen perehdytys näyttöihin. Opiskelija voi sen lisäksi tarvita henkilökohtaista perehdytystä ja ohjausta. Ammattiosaamisen näyttö on osaamisen osoittamisen lisäksi myös oppimistilanne, jossa hän saa tarvitsemaansa ohjausta.

Arviointiin liittyvät yleiset periaatteet on kirjattu opiskelijan oppaaseen. Opiskelijoille tiedotetaan arvioinnista jokaisen lukuvuoden alussa sekä ennen jokaisen tutkinnon osan opiskelun alkamista.

Arvioinnista tiedottaminen
• arvioinnin tehtävät • arvosana-asteikko • itsearvioinnin merkitys • oppimisen arviointi • osaamisen arviointisuunnitelma, ammattiosaamisen näytöt ja muu sitä tukeva arviointi • ammattitaitovaatimukset/osaamistavoitteet, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit • osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen • osaamisen arvioinnin oikaisu • osaamisen arvioinnin uusiminen, osaamisen arvosanojen korottaminen • suoritusten seuraaminen WinhaWilessä • opintosuoritusotteen ja tutkintotodistuksen sisältö

Hakeutumisvaiheessa ja ennen opintojen alkua tiedottamisvastuu on Ammattiopisto Tavastiassa opinto-ohjaajilla ja muilla hakuvaiheen ohjaukseen ja neuvontaan osallistuvilla työntekijöillä. Opiskelun aikana kunkin tutkinnon osan arvioinnista tiedottaminen kuuluu ensisijaisesti vastuupettajalle ja tutkinnon osaa opettavalle opettajalle/ohjaavalle opettajalle.

Tiedottaminen työpaikkaohjaajille

Arvioinnista tiedotetaan työpaikkaohjaajalle työssäoppimisen aikana. Työssäoppimisen alussa käydään läpi opiskelijan omat tavoitteet, oppimisen ja osaamisen arviointi, ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit. Opiskelijan ammattiosaamisen näyttösuunnitelman laadintaan osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja. Työssäoppimisesta vastaava opettaja varmistaa, että työpaikkaohjaajalla on riittävä osaaminen arviointiin osallistumiseksi. Työpaikkaohjaajakoulutus on suositeltava. Kaikissa tilanteissa opettaja perehdyttää työpaikkaohjaajan kunkin tutkinnon osan arviointiin.

Tiedottaminen huoltajille

Arvioinnista tiedotetaan huoltajille kotiväeniltojen ja keskusteluvarttien kautta. Huoltajille lähetetään kirjautumis- ja käyttöohjeet WinhaWilhon -huoltajaliittymään, jonka kautta he pääsevät seuraamaan opiskelijan opintojen etenemistä.

8.3 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnistamisessa on kyse sen selvittämisestä, millaista osaamista opiskelija on hankkinut aikaisemmillä opinnoilla tai aikaisemmin tehdyllä työllä. Osaaminen on voinut kertyä myös arkioppimisena esimerkiksi harrastuksissa tai eri tiedonvälityksen kautta. Osaaminen voi kertyä myös opiskelun aikana.

Osaamisen tunnistaminen voidaan tehdä opintojen alussa, ennen uuden tutkinnon osan opintojen aloittamista tai opiskelun aikana. Lähtötasotestit ovat osa osaamisen tunnistamista. Opettaja selvittää ennen uuden tutkinnon osan aloittamista ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet niin tarkasti, että opiskelija saa käsityksen siitä, onko tutkinnon osassa sellaista osaamista, jota hänellä jo on. Tämän perusteella opiskelija voi hakea osaamisen tunnustamista, jolloin hänellä on oltava riittävä selvitys osaamisestaan. Jos selvitys ei ole riittävä (koulutus- tai työtodistus), käytetään osaamisen tunnistamisessa muun muassa tehtäviä, haastattelua tai oman osaamisen kuvaamista.

Osaamisen tunnistaminen voi johtaa osaamisen tunnustamiseen tai opiskelijan opiskelun tukemiseen. Osaamisen tunnistamisen perusteella opettaja voi suunnitella opetuksensa niin, että opiskelijoiden lähtötaso otetaan huomioon.

Osaamisen tunnustamisella vältetään opintojen päällekkäisyyttä ja lyhennetään opiskeluaikaa. Opiskelija voi saada osaamisen tunnustamisella suoritettua perustutkintoon sisältyviä tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Aikaisemmin hankittu osaaminen voi kattaa koko tutkinnon osan tai vain osia siitä. Ammattiopisto Tavastiassa Wosaa pienempää tutkinnon osan osaa ei tunnusteta.

Osaamista tunnustettaessa on huolehdittava siitä, että tunnustettava osaaminen

- vastaa perustutkinnon ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita ja arviointikriteereitä
- on varmistettavissa riittävällä selvityksellä (erilaiset todistukset, osaamisen osoittaminen)
- on ajantasaista (osaaminen voi vanhentua, jos sitä ei ole ylläpidetty tai alalla on tapahtunut suuria muutoksia esimerkiksi aiemman tutkinnon suorittamisen jälkeen, tällöin osaamisen ajantasaisuus pitää varmistaa)

Jos muualla suoritetuista opinnoista tai muutoin hankitusta koko tutkinnon osan kattavasta osaamisesta tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueista ei ole arvosanaa, tulee järjestää perustutkinnon ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin pohjautuva arviointi. Ammatillisissa tutkinnon osissa järjestetään ammattiosaamisen näyttö ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueissa osaamisen taso varmistetaan kokeiden, tehtävien ja mahdollisen haastattelun avulla.

Osaamisen tunnustaminen on osa opiskelijan arviointia, ja sitä koskevat samat säädökset kuin muutakin opiskelijan arviointia. Kun osaamisen tunnustamisessa opiskelijan osaamista verrataan tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin, osaamisen tunnustamisesta päättävät kyseisten tutkinnon osien tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden opettajat. Opettajan arviointitehtävää ei voi delegoida muulle henkilöstölle.

Osaamisen tunnustamisella suoritettuja tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita voi korottaa koulutuksen aikana. Myös ylioppilastodistuksen kautta tunnustettu osaaminen on mahdollista korottaa lukiotavoittein tai ammatillisen peruskoulutuksen tavoittein. Jos ylioppilas tekee suorituksen ammatillisen perustutkinnon tavoittein, opintosuoritusotteeseen ei tule mainintaa lukiosta.

Ulkomailla suoritettut opinnot

Ulkomailla suoritettut opinnot rinnastetaan Suomessa opiskeltaviin opintoihin, jos ne ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään opetussuunnitelman mukaisia. Vertailtaessa todistuksia opiskelijalta pyydetään tarvittaessa virallinen käännös suoritetuista opinnoista sekä tieto siitä, mihin koulutustasoon kyseisiä opintoja voidaan rinnastaa. Tarvittaessa opiskelijalta pyydetään osaamisestaan näyttö.

Varusmies- ja siviilipalvelu

Suoritettu varusmies- ja siviilipalvelu voidaan tunnustaa kaikkien perustutkintojen vapaasti valittaviin tutkinnon osiin seuraavasti:

- 6 kk:n varusmiespalvelusta tunnustetaan 6 osp
- 12 kk:n varusmiespalvelusta ja loppuun suoritetusta siviilipalvelusta tunnustetaan 10 osp

Osaamisen tunnustamisen tekee Ammattiopisto Tavastiassa opinto-ohjaaja.

Lisäksi varusmies- tai siviilipalvelukseen sisältyvää koulutusta voidaan tunnustaa perustutkintojen ammatillisiin tutkinnon osiin, mikäli koulutuksen tavoitteet ja sisällöt pääpiirteissään vastaavat perustutkintojen ammatillisia tutkinnon osia. Tällöin osaamisen tunnustamisen tekee ko. tutkinnon osan opettaja.

Toisen ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osien tunnustaminen

Toisen ammatillisen perustutkinnon suorittamisella (vuosina 1999-2001 tai 2009-2010 vahvistetut perusteet) hankittua osaamista voidaan tunnustaa ammatilliseen perustutkintoon

- ammatillisiin tutkinnon osiin, jos hankittu osaaminen vastaa suoritettavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia
- ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin (tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, (10-15 osp), enintään 15 osaamispisteen laajuisesti
- yhteisiin tutkinnon osiin siten, että vaadittavasta 35 osaamispisteen laajuudesta kertyy osaamisen tunnustamisella 32 osaamispistettä
 - viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11/11 osp
 - matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 8/9 osp, mikäli opiskelija ei ole opiskellut valinnaisena Tieto- ja viestintätekniikkaa
 - yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen 5/8 osp, mikäli opiskelija ei ole opiskellut yritystoimintaan tai työelämätaitoihin liittyviä opintoja, joiden vastavuus Työelämätaidot sekä Yrittäjyys- ja yritystoiminta-tutkinnon osan osaamista-voitteisiin voidaan osoittaa
 - sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen 2/7osp, osaamispisteet tulevat Taide ja kulttuuri osa-alueeseen, aiemmin suoritetuista valinnaisista tutkinnon osista voidaan osaamista tunnustaa 5 osaamispistettä Sosiaaliseen ja kulttuuriseen osaamiseen ja 1 osp siihen tutkinnon osaan, jonka osa-alueeseen ko. osaaminen sisältyy
- ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin (Tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista, 5- 15 osp)

- vapaasti valittaviin tutkinnon osiin 10 osaamispistettä

Arvosanalla arvioitujen kokonaisten ammatillisten (kun osaamista ei tarvitse verrata arviointikriteereihin) ja vapaasti valittavien tutkinnon osien sekä yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden tunnustamisen tekee Ammattiopisto Tavastiassa opinto-ohjaaja.

Lukio-opintojen tunnustaminen

Lukion koko oppimäärän suorittamisella (lukion opetussuunnitelma vuodelta 2003) hankittua osaamista voidaan tunnustaa ammatillisen perustutkinnon

- yhteisiin tutkinnon osiin siten, että vaadittavasta 35 osaamispisteen laajuudesta kertyy osaamisen tunnustamisella 32 osaamispistettä
 - viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11/11 osp
 - matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 8/9 osp, mikäli opiskelija ei ole opiskellut soveltavana kurssina Tieto- ja viestintätekniikkaa
 - yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen 6/8 osp, mikäli opiskelija ei ole opiskellut Työelämätaidot- sekä Yrittäjyys ja yritystoiminta -osa-alueita vastaavia lukion soveltavia kursseja
 - sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen 7/7 osp (jos oppiaineen arvosana puuttuu, opiskelijan on osoitettava osaamisensa)
- ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin 5 – 15 osaamispistettä (tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista)
- vapaasti valittaviin tutkinnon osiin 10 osaamispistettä

Perustutkinnon perusteissa on määritelty, mitkä vuoden 2003 lukion opetussuunnitelman mukaiset erilliset kurssit vastaavat ammatillisen perustutkinnon yhteisten tutkinnon osien osa-alueita.

Arvosanalla arvioitujen lukiokurssien osaamisen tunnustamisen tekee Ammattiopisto Tavastiassa opinto-ohjaaja.

Arvosanojen muuntaminen

Osaamisen arvioinnissa käytetään arvosana-asteikkoa 1-3. Jos osaamisen tunnustamisessa oppilaitosten arvosana-asteikot eroavat toisistaan, osaamista tunnustava oppilaitos muuntaa arvosanat ja määrittelee vastaavuuden opiskelijan eduksi. Arvosanat muunnetaan seuraavasti:

Asteikko 1 – 3	Asteikko 1 – 5	Asteikko 5 - 10
Kiitettävä 3	Kiitettävä 5	Erinomainen 10 Kiitettävä 9
Hyvä 2	Hyvä 4 Hyvä 3	Hyvä 8 Tyydyttävä 7
Tyydyttävä 1	Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 1	Kohtalainen 6 Välttävä 5

Osaamisen tunnustamisen hakeminen

Opiskelijan tulee itse pyytää osaamisen tunnustamista. Osaamisen tunnustamista ja tunnustamisesta haetaan hakulomakkeella ”Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen”, joka palautetaan ohjaavalle opettajalle tai opinto-ohjaajalle. Lomakkeeseen liitetään kopiot tarvittavista suorituksista ja todistuksista.

Osaamisen tunnustamispäätöksen tekee ohjaava opettaja, ko. tutkinnon osan opettaja tai tietyistä tutkinnon osista opinto-ohjaaja. Tunnustettu suoritus kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan ja opintosuoritusotteeseen. Osaamisen tunnustamisella korvautut tutkinnon osat merkitään tutkintotodistukseen. Osaamisen tunnustaminen on osa opiskelijan arviointia, jolloin sitä koskevat samat säädökset mm. oikaisupyynnön osalta kuin muutakin opiskelijan arviointia.

8.4 Oppimisen arviointi

Oppimisen arviointisuunnitelmaa ei ole kirjattu erikseen opetussuunnitelmiin. Oppimisen arvioinnin tehtävänä on oppimisen etenemisen seuraaminen ja opiskelijan itsearviointitaitojen kehittäminen. Oppimisen arvioinnilla tuetaan opiskelijan ammatillista kasvua sekä motivoidaan ja innostetaan oppimiseen. Opettaja/opettajat sekä työssäoppimisessa työpaikkaohjaaja arvioivat opiskelijan oppimista ja antavat siitä suullista ja kirjallista palautetta. Oppimisen arvioinnilla tuetaan opiskelijan yksilöllistä tapaa jäsentää, hankkia, käsitellä ja arvioida opetuksessa saatua tietoa ja taitoa. Opettaja tukee arvioinnin avulla opiskelijan ammatillista kasvua.

Oppimisen arviointi on opiskelijan oppimisen etenemisen seuraamista tukemalla ja ohjaamalla opiskelijaa ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisessa sekä opiskelijan itsearviointitaitojen kehittämistä. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään mahdolliset muutokset opetuksen ja oppimisen tukemiseen parempiin oppimistuloksiin pääsemiseksi.

Oppimisen arvioinnin tavoitteena on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä vielä pitää oppia, jotta päästään perustutkinnon perusteissa määrättyihin ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin. Oppimisen arviointi on ensisijaisesti oppimisen etenemisen seuraamista ja palautteen antamista opiskelijan osaamisen kehittymisestä. Oppimisen arviointi ei vaikuta osaamisen arvosanaan.

Kun opiskelija on oppinut perustutkinnon mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet, hän osoittaa osaamisensa perustutkinnon mukaisesti, jolloin hänen osaamisensa arvioidaan. Oppimisen arvioinnilla siis arvioidaan, koska opiskelija on valmis osoittamaan osaamisensa ammattiosaamisen näytössä ja muussa sitä tukevassa osaamisen arvioinnissa.

Oppimisen arviointi on suullista ja kirjallista. Opiskelijaa tuetaan ja ohjataan mahdollisimman hyvään suoritukseen palautteen avulla ja korostaen opiskelijan vahvuuksia. Oppimisen arviointi annetaan kaikista opiskelijan suorituksista (käytännön työskentely, projektit, tehtävät, verkko-työskentely, kokeet, tuntityöskentely, ryhmätyöskentely, työpistetyöskentely, työssäoppiminen). Opiskelija pyydetään ennen palautteen antamista arvioimaan itse suoritustaan. Pari- ja ryhmätyöskentelyssä käytetään myös vertaisarviointia.

Winhaan oppimisen arviointi kirjataan jaksoittain osiin (näkyvät opintosuoritusotteessa) ja Wosiin merkinnällä

- A oppiminen arvioitu
- ATO oppiminen arvioitu, työssäoppiminen
- ATU oppiminen tunnustettu
- X oppiminen ei ole edennyt suunnitelman mukaisesti

Oppiminen arvioidaan A-kirjaimella, jos se on vähintään tyydyttävällä tasolla.

Oppimisesta annetaan kirjainmerkinnän lisäksi arviointikriteereihin perustuvaa sanallista palautetta. Sanallista palautetta annetaan aina X-arvioinnista, A-arvioinneista sitä ei ole välttämättöntä antaa. Arvioinnissa ei voi käyttää asteikkoa. Palautteen tulee olla kannustavaa ja motivoivaa.

Esimerkkejä Winhaan merkittävistä sanallisista oppimisen arvioinneista

- oppiminen edennyt suunnitellusti
- vahvuutena esim.
 - asiakaspalvelu
 - levy- ja hitsaustyöt
 - yhteistyötaidot
 - oman työn suunnittelu
 - ryhmässä toimiminen
 - työmenetelmien hallinta
- opittava lisää esim.
 - vuorovaikutustaitoja
 - mittaamisesta
 - aseptiikasta
 - yrittäjyydestä
 - hygieniasta
- valmiudet osaamisen osoittamiseen

8.5 Osaamisen arviointi ja arvosanasta päättäminen

Tutkinnon osan arvosana päätetään osaamisen arvioinnin perusteella. Osaamisen arviointisuunnitelma on kuvattu opetussuunnitelmissa.

Osaaminen arvioidaan sen jälkeen, kun opiskelijalla on ollut mahdollisuus oppia perustutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet.

Osaamisen arvioinnissa arvioidaan, mitä opiskelija osaa oppimisensa jälkeen. Osaamisen arvioinnin perusteella opiskelija saa numeeriset arvoinnit tutkinnon osista opintosuoritusotteeseen ja tutkintotodistukseen. Osaamisen arvioinnin arviointimenetelmät on määritelty tutkintokohtaisissa opetussuunnitelmissa. Arviointimenetelmät on määritelty siten, että ne mittaavat tutkinnon perusteissa asetettujen arviointikriteerien saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat opiskelijan oppimista. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamisensa monipuolisesti ja arvioida myös itse osaamistaan.

Osaaminen arvioidaan kolmiportaisesti. Ammatilliset ja yhteiset tutkinnon osat sekä yhteisten tutkinnon osien osa-alueet sekä osa (kohdat 1 – 3) vapaasti valittavista tutkinnon osista arvioidaan asteikolla

- 3 = kiitettävä
- 2 = hyvä
- 1 = tyydyttävä
- 0 = hylätty

Vapaasti valittavat tutkinnon osat, kohdat 4 – 5, arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

Ammatilliset tutkinnon osat: ammattiosaamisen näytöt ja muu osaamisen arviointi

Ammatillisissa tutkinnon osissa työelämän edellyttämä osaaminen ilmaistaan ammattitaitovaatimuksina ja arvioidaan ammattiosaamisen näytöllä sekä tarvittaessa muulla osaamisen arvioinnilla.

Ammatilliset tutkinnon osat kattavat työelämän tietyn työkokonaisuuden. Opiskelijan tulee osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä niin, että työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia. Mikäli työpaikassa ei osaamista pystytä kattavasti osoittamaan, voidaan näyttöä jatkaa toisessa työpaikassa/tökohteessa tai muussa paikassa niin, että osaamisen kattavuus varmistuu. Ensisijaisesti ammattiosaamisen näyttö tehdään aidossa työelämän ympäristössä pääsääntöisesti työsuorituksen yhteydessä. Vain siinä tilanteessa, että tutkinnon osa sisältää sellaista osaamista, jota ei pystytä työtä tekemällä osoittamaan, osaamisen osoittamista voidaan täydentää muulla osaamisen arvioinnilla.

Osaamisen arvioinnissa arvioidaan aina koko tutkinnon osaa. Ammattiosaamisen näyttöjä arvioi opettaja ja työelämän edustaja joko yksin tai mieluiten yhdessä. Opettaja ja työpaikkaohjaajat päättävät arviointikeskustelun jälkeen ammattiosaamisen näytön arvosanasta yhdessä. Arvioijat käyttävät julkista valtaa, ja heidän esteellisyyteensä sovelletaan hallintolakia. Arviointilomakkeelle merkitään molempien arviointi erikseen arvioinnin kohteittain. Jos arvioinnin kohteiden arvosanat poikkeavat toisistaan, kokonaisarvosana muodostuu kokonaisosaamisen perusteella, ei arvosanojen keskiarvoina. Jos arvosanasta ei päästä arviointikeskustelussa yhteisymmärrykseen, lopullisen arvosanan määrittää opettaja.

Ammattiopisto Tavastian ammattiosaamisen toimikunta edellyttää, että jokaisella tutkinnon suorittaneella on vähintään yksi tutkinnon osa suoritettu työelämässä ja arvioijana on ollut työelämän edustaja. Opettaja ja työelämän edustaja / työpaikkaohjaaja päättävät ammattiosaamisen näytön arvosanan arviointikeskustelussa yhdessä. Tutkinnon osan arvosanan päättää opettaja tai opettajat yhdessä, jos useampi opettaja on ollut arvioimassa osaamista.

Arviointikeskustelu käydään kaikkien arviointiin osallistuneiden kesken. Arviointikeskusteluun osallistuu myös opiskelija. Arviointikeskustelun tavoitteena on päästä yhteisymmärrykseen opiskelijan osaamisesta suhteessa arviointikriteereihin ja luoda hyvät edellytykset opiskelijan oppimiselle jatkossa. Arviointikeskustelussa lähdetään aina opiskelijan kokemuksista ja vahvuuksista sekä siitä, millainen käsitys hänellä on osaamisensa tasosta.

Hyvä arviointikeskustelu

- opiskelija, työpaikan edustaja ja opettaja ovat valmistautuneet arviointikeskusteluun
- arviointikeskustelu lähtee opiskelijan kokemuksista ja itsearviointista
- opiskelija ohjataan arvioimaan itseään, kertomaan vaihtoehtoisia toimintamalleja sekä analysoimaan vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan
- palaute ja arviointi perustuvat tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin
- palautetta annetaan konkreettisesta toiminnasta ja tekemisestä sekä todellisista havainnoista ja dokumenteista, ei opiskelijan persoonasta
- arviointi toteutetaan kaikkien osapuolten vuoropuheluna
- palaute on kannustavaa, rehellistä ja selkeää, ja annettu palaute perustellaan
- palaute annetaan niin, että opiskelija voi sen pohjalta kehittää toimintaansa
- opiskelijan palautteen vastaanottokyky sekä saadun palautteen tulkinta otetaan huomioon
- opiskelijalle tarjotaan palautteen jälkeen tarvittaessa tukea ja lisätietoa
- arviointikeskustelussa pyritään siihen, että kaikki osapuolet päätyvät yhteiseen ymmärrykseen arvioinnista
- arvioinnissa otetaan huomioon erityisopiskelijoiden ja maahanmuuttajien erityisvaatimukset

Työelämässä toteutettavista ammattiosaamisen näytöistä tulee olla voimassa oleva sopimus, joka solmitaan työssäoppimissopimuksen yhteydessä. Sopimuksen tekemisen yhteydessä varmistetaan mm. se, että näyttöpaikassa on näyttöjen järjestämisen kannalta riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa, tarpeellinen työvälineistö sekä ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja kokemukseltaan pätevää henkilökuntaa.

Ammattiosaamisen näyttöjen arviointiin osallistuvalla opettajalla tulee olla pätevyys opettajana toimimiseen. Ammattiosaamisen näyttöjen arviointiin osallistuvalla muulla henkilöllä tulee olla sellainen koulutuksella, työkokemuksella tai muulla tavalla hankittu asianomaisen alan osaaminen ja ammattitaito, jota voidaan pitää riittävänä ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnissa. Ammattiosaamisen toimikunta päättää arvioijana toimimisen kriteereistä. Työelämäarvioijalle tulee olla arvioitavan alan tutkinto sekä työkokemusta vähintään kaksi vuotta. Jos arvioijalla ei ole tutkintoa, työkokemuksen vähimmäiskesto on viisi vuotta.

Opiskelijan näyttötodistukseen tulee arvosana ammattiosaamisen näytöistä. Päättötodistuksen arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun osaamisen arvioinnin perusteella.

Yhteisten tutkinnon osien osaamisen arviointi

Yhteiset tutkinnon osat eivät muodosta samalla tavalla työkokonaisuuksia kuin ammatilliset tutkinnon osat. Myös niissä osaamisen arviointi kohdistuu osa-alueen osaamisen kokonaisuuteen, vaikka oppiminen on tapahtunut pienempinä osina.

Opiskelija saa arvosanan jokaisesta neljästä yhteisestä tutkinnon osasta. Tutkinnon osan arvosana annetaan sen sisältämien osa-alueiden avosanojen pohjalta. Tutkinnon osan arvosanaa määriteltäessä on otettava huomioon se osaamispistemäärä, jonka opiskelija on osaamisellaan hankkinut kullekin tutkinnon osan osa-alueelle. Arvosanasta päättävät arviointikokouksessa ne opettajat, jotka ovat antaneet osa-alueiden arvosanat.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arviointi on hyvä liittää ammatillisten tutkinnon osien sisältämän osaamisen arvioinnin yhteyteen silloin, kun se on luontevaa. Osaamisen arviointisuunnitelmaan kirjataan, miten osaaminen arvioidaan mahdollisimman autenttisissa tilanteissa. Arvioinnin suunnitelmia laaditaan vähitellen yhteistyössä ammatillisten opettajien kanssa.

Vapaasti valittavien tutkinnon osien osaamisen arviointi

Vapaasti valittavien tutkinnon osien arviointi tehdään kuten ammatillisten ja yhteisten tutkinnon osien arvioinnit sen mukaan, liittyykö tutkinnon osan arviointiin ammattiosaamisen näyttö.

Vapaasti valittavien tutkinnon osien osaaminen ja arvosana määräytyvät seuraavasti:

1. Ammattitaitoa syventävät tai laajentavat ammatilliset tutkinnon osat
 - paikallisesti laadittuihin tutkinnon osiin laaditaan ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit
 - osaaminen osoitetaan osaamisen arviointisuunnitelman mukaisesti ammattiosaamisen näytöllä
 - osaaminen arvioidaan arviointikriteerien pohjalta arvosana-asteikolla kiitettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1)
2. Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin perustuvat tutkinnon osat
 - paikallisesti laadittuihin ammatillisiin tutkinnon osiin laaditaan ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit

- paikallisesti laadittuihin yhteisiin tutkinnon osiin laaditaan osaamistavoitteet ja arviointikriteerit
 - osaaminen osoitetaan osaamisen arviointisuunnitelman mukaisesti ammattiosaamisen näytöllä
 - osaaminen arvioidaan arviointikriteerien pohjalta arvosana-asteikolla kiitettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1)
3. Yhteiset tutkinnon osat tai lukio-opinnot
- osaaminen osoitetaan osaamisen arviointisuunnitelman mukaisesti
 - yhteisten tutkinnon osien osaaminen arvioidaan arviointikriteerien pohjalta arvosana-asteikolla kiitettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1)
 - lukio-opintojen osaaminen arvioidaan lukiotavoitein arvosana-asteikolla 4-10
4. Jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevat opinnot
- tutkinnon osiin laaditaan ammattitaitovaatimukset/osaamistavoitteet ja arviointikriteerit
 - osaaminen arvioidaan arviointikriteerien pohjalta arvosanalla hyväksytty/hylätty
5. Työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvat yksilölliset tutkinnon osat
- tutkinnon osiin (yleiset työelämävalmiudet ja alakohtainen) laaditaan ammattitaitovaatimukset/osaamistavoitteet ja arviointikriteerit
 - osaaminen arvioidaan arviointikriteerien pohjalta arvosanalla hyväksytty/hylätty

Arviointiaineiston tallentaminen ja säilyttäminen

Ammattiosaamisen näytön arviointikokouksessa täytetään arviointilomake. Se ja muu arvioinnin perusteena käytetty aineisto (mukaan luettuna arvioijien tiedot) säilytetään hyvän tiedonhallintatavan mukaisesti ryhmän kansiossa vähintään kuuden kuukauden ajan arvosanan antamisesta. Aineisto on säilytettävä mahdollista oikaisumenettelyä varten. Arviointi on dokumentoitava sel-laisella tarkkuudella, että sen avulla voidaan tarvittaessa tehdä uusi arviointi.

Opiskelijalle on annettava mahdollisuus tutustua kirjalliseen tai muuten tallennettuun osaamisen arviointiaineistoon.

Osaamisen arviointi tallennetaan Winhaan kahden viikon kuluessa arvioinnista. Arvosanatietojen lisäksi merkitään arviointikeskusteluun osallistuneet henkilöt (mukaan luettuna opiskelija) sekä arvosanan antamiseen osallistuneet henkilöt (työelämän edustaja ja/tai opettaja). Ammatti-osaamisen näytöstä täytetään myös näyttöpaikka ja näytön lyhyt kuvaus. Näyttöpaikaksi merki-tään työelämä myös siinä tapauksessa, että näyttö suoritetaan asiakkaan tilauksesta, vaikka itse näyttö tehdään oppilaitoksessa. Suoritetut ammattiosaamisen näytöt kirjataan myös opiske-lijan HOPSiin.

Tutkintotodistusten ja opintosuoritusotteiden kopiot säilytetään pysyvästi. Säilytyksestä huolehti-vat opintosihteerit.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskeli-jalle valmiuksia ammatilliseen peruskoulutukseen hakeutumiseen sekä vahvistaa opiskelijan edellytyksiä tutkinnon suorittamiseen. Opiskelija voi missä vaiheessa tahansa siirtyä tutkin-totavoitteiseen ammatilliseen koulutukseen tai oppisopimuskoulutukseen, jos hänellä on sii-hen riittävät valmiudet.

Koulutus on joustavaa ja perustuu opiskelijan yksilöllisiin valintoihin ja osaamistavoitteisiin. Osaaminen arvioidaan koulutuksen osien arviointikriteerien pohjalta koulutuksen perustei-den mukaisesti. Arviointia voidaan täydentää tarvittaessa sanallisella arvioinnilla.

Oppimisen vahvistaminen -koulutuksen osan viestintä- ja vuorovaikutusosiossa todistukseen voidaan tarvittaessa merkitä opiskelijan saavuttama kielitaidon taso eurooppalaisen viitekehyksen mukaisesti.

Jos opiskelija suorittaa Oppimisen vahvistaminen -koulutuksen osassa perustutkinnon yhteisiä tutkinnon osia tai osa-alueita, ne arvioidaan voimassa olevan asetuksen ja arviointiaseteikon mukaisesti. Jos opiskelija korottaa perusopetuksen oppimäärän arvosanoja, annetaan niitä hyväksytysti suorittaneille erillinen todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain.

Opiskelija voi HOPSin mukaisesti suorittaa ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Arviointi toteutetaan perustutkinnon perusteiden määräysten mukaan. Koulutuksen vapaasti valittavat tutkinnon osat on nimettävä, ja niille on määriteltävä osaamispisteet, ammattitaitovaatimukset/osaamistavoitteet sekä osaamisen arviointi.

8.6 Osaamisen osoittamisen uusiminen ja arvosanojen korottaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus osaamisen osoittamisen uusimiseen, jos osaamisen arviointi on hylätty tai hän haluaa korottaa hyväksytyä arvosanaa. Opiskelijalla on oikeus uusida ja korottaa

- tutkinnon osien arvosanaa
- ammattiosaamisen näyttöjen arvosanaa
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanaa

Osaamisen osoittamisen uusimisen ja arvosanan korottamisen vaiheet ovat samanlaiset kaikissa tutkinnoissa. Opiskelijan osaamisen osoittamisen uusimis- tai korottamiskertoja ei ole rajoitettu.

Ennen suorituksen uusimista tai arvosanan korottamista tehdään suunnitelma osaamisen vahvistamisesta. Jos tutkinnon osien suoritusjärjestys estää opintojen jatkumisen, hylätyn suorituksen uusiminen tulee järjestää niin, että opiskelu voi edetä. Ammattiopisto Tavastiasta tutkintotodistuksen saaneet voivat sovitusti tulla korottamaan osaamisen arviointia yksityisopiskelijana. Koulutus päällikkö vastaa järjestelyistä, ja rehtori tekee yksityisopiskelijapäätöksen.

Kun opiskelija on suunnitellusti lisännyt osaamistaan, osaamisen osoittaminen toteutetaan normaalimenettelyllä.

8.7 Osaamisen arvioinnin oikaiseminen

Opiskelijalle on tiedotettava osaamisen arvioinnin oikaisusta lukuvuosittain vastuopettajan perehdyttämisessä. Opiskelijalla on oikeus saada tietoonsa, miten hänen osaamisensa on arvioitu.

Osaamisen arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää siihen suullisesti tai kirjallisesti oikaisua rehtorilta tai arvioinnin suorittaneelta opettajalta tai muulta päätöksen tehneeltä henkilöltä. Opiskelijalta on varmistettava, aiheuttaako suullisesti ilmaistu tyytymättömyyden osoitus oikaisumenettelyn aloittamisen. Oikaisuuppyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen

omalta kohdaltaan tietoonsa. Oikaisupyyntö välitetään arvioinnin tehneelle opettajalle/opettajille tai muille arviointipäätöksen tehneille.

Oikaisupäätös voi olla

- arviointi on tehty perustutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden mukaisesti, opiskelijalle annetaan asiasta kirjallinen päätös TAI
- arviointi uusitaan, uudesta arvioinnista annetaan opiskelijalle kirjallinen päätös ja arviointi merkitään Winhaan

Rehtorille, opettajalle tai muulle arvioinnista päätöksen tehneelle henkilölle esitetyn oikaisupyyntöä jälkeiseen arviointipäätökseen tyytymättömän opiskelijan on haettava 14 päivän kuluessa ensimmäisen oikaisupyyntöä päätöksestä uutta oikaisua kirjallisesti ammattiosaamisen toimikunnalta.

Toimielimen oikaisupäätös voi olla

- arviointi on tehty perustutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden mukaisesti TAI
- arviointipäätös on virheellinen, jolloin toimikunta velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin

8.8 Todistukset

Tutkintotodistus

Ammatillista peruskoulutuksesta annetaan tutkintotodistus, kun opiskelija on suorittanut kaikki perustutkintoon kuuluvat tutkinnon osat ja ammattiosaamisen näytöt hyväksytysti. Tutkintotodistus sisältää päättötodistuksen ja näyttötodistuksen.

Tutkintotodistuksen liitteenä on opintosuoritusote. Opintosuoritusotteessa ilmenee

- opiskelijan suorittamat tutkinnon osien osat
- opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien osa-alueet ja niiden osaamisen arviointi

Opiskelijalle annetaan pyynnöstä kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite, joka sisältää tiedot opiskelijan suorittaman tutkinnon tai koulutuksen tuottamasta osaamisesta, tasosta ja asemasta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä.

Todistus suoritetuista tutkinnon osista ja ammattiosaamisen näytöistä

Oppilaitoksesta kesken perustutkinnon suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan todistus hänen suorittamistaan tutkinnon osista ja ammattiosaamisen näytöistä. Todistukseen liitetään selvitys ammattipätevyydestä, joka opiskelijalla on suoritettujen tutkinnon osien perusteella.

Arviointitietojen hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä

Ammattiosaamisen toimikunta ja Ammattiopisto Tavastian johtoryhmä käsittelevät puolivuositain yhteenvetotietoja osaamisen arvosanoista ja ammattiosaamisen näytöistä. Vertailua tehdään valtakunnallisiin tietoihin sekä eri tutkintojen ja vuosien välillä. Tavoitteena on, että ammattiosaamisen näytöt järjestetään mahdollisimman suurelta osin työelämässä, ja arvioijina toimii sekä työelämän että oppilaitoksen edustaja. Tavoiteltu työelämänäyttöjen osuus on vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelmassa määriteltävä mittaritieto.

Todistus suoritetusta koulutuksesta tai koulutuksen osista

VALMA-koulutuksesta annetaan todistus suoritetusta koulutuksesta. Todistukseen kirjataan suoritettut koulutuksen osat ryhmiteltynä koulutuksen perusteiden mukaisesti, niiden laajuudet

ja tarvittaessa sanallinen kuvaus opiskelijan osaamista. Todistukseen liitetään opintosuoritusote, josta ilmenee opiskelijan suorittamat koulutuksen osien osat.

Todistus suoritetuista koulutuksen osista annetaan opiskelijan erotessa kesken VALMA-koulutuksen. Todistukseen kirjataan suoritettut koulutuksen osat ryhmiteltynä koulutuksen perusteiden mukaisesti, niiden laajuudet ja tarvittaessa sanallinen kuvaus opiskelijan osaamista. Todistukseen liitetään opintosuoritusote, josta ilmenee opiskelijan suorittamat koulutuksen osien osat. Lisäksi todistukseen liitetään tieto siitä, mitä suorituksia opiskelijalta edellytetään, että hän saisi todistuksen suoritetusta koulutuksesta.

Kuljetusalan perustason ammattipätevyyskoulutuksen suorittamista annettavasta todistuksesta säädetään erikseen. (L 273/2007 ja A 640/2007)

Näyttötutkinnoissa valmistavan koulutuksen oppimista ja osaamisen kehittymistä seurataan säännöllisesti. Oppimista arvioidaan samoin kuin ammatillisessa peruskoulutuksessa.

Osaaminen arvioidaan pääsääntöisesti työelämän todellisissa työtehtävissä. Jos ammattitaitoa ei voida arvioida kattavasti, tutkinnon suorittaja voi käytännön työtehtävien lisäksi täydentää tutkintosuoritusta tarvittaessa, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti, luotettavasti ja tutkinnon perusteiden mukaisesti osoitetuksi.

Tutkintotilaisuuksia arvioivat tehtävään perehdytetyt, tutkintotoimikunnan hyväksymät arvioijat. Ammatillisissa perustutkinnoissa hyväksytyt tutkintosuoritukset arvioidaan asteikolla tyydyttävä (1), hyvä (2) ja kiitettävä (3). Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa tutkintosuoritus arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

Tutkinnon suorittajalle on hyvä antaa palautetta tutkintotilaisuuden päätyttyä. Arvioijat tekevät tutkintotoimikunnalle arviointiesityksen tutkinnon suorittajan arviointiaineiston perusteella.

Lisätietoja

Arvioinnin opas Opetushallitus, oppaat ja käsikirjat 2015:2
Prosessit: Osaamisen arviointi

9 ERITYISOPETUS

9.1 Periaatteet

Oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus annetaan erityisopetuksena.

Erityisopetuksella tarkoitetaan opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä (L 630/19a§).

Erityisopetuksen tavoitteena on edistää jokaisen Ammattiopisto Tavastian erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan hyvinvointia ja tutkinnon suorittamista. Erityisopetus toteutetaan kokonaisvaltaisesti opiskelijan yksilölliset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Erityisopetuksen ohjelma sekä prosessit ohjeineen määrittävät tarkemmin erityisopetuksen tavoitteet ja periaatteet.

9.2 Erityisopetus päätös

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan erityisopetus päätös perustuu riittävään opiskelijatuntemukseen. Opiskelijoiden tuen tarvetta arvioidaan opiskelijavalinnasta, huoltajilta, edellisestä opilaitoksesta ja viranomaisilta saatujen tietojen, mahdollisten lähtötasotestien ja opiskelijahaastattelun perusteella. Erityisopetuksen tarpeen arvioivat erä-koordinaattori, ohjaava opettaja, vastuopettaja, erä ja opiskelijahuollon työntekijät yhdessä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa. Erityisopetus päätöksen tekee rehtori. Päätöksen tekeminen edellyttää henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa.

9.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Erityisopetusta tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan aina kirjallinen, kokonaisvaltainen, henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS. Suunnitelma sisältää vähintään seuraavat asiat

- suoritettava tutkinto/koulutus ja noudatettavat tutkinnon/koulutuksen perusteet
- tutkinnon/koulutuksen suoritus aika
- erityisopetuksen perustelu
- päätös mukauttamisesta (mukautuspäätöksen tekee rehtori)
- henkilökohtainen opiskelusuunnitelma
 - tiedot pedagogisesta tuesta ja erityisistä opetus- ja opiskelijajärjestelyistä
 - tiedot miten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita tai osaamisen arviointia on mukautettu
- tieto muista henkilökohtaisista palvelu- ja tukitoimista

Suunnitelman laatii ohjaava opettaja yhdessä opiskelijan, alaikäisen opiskelijan huoltajan ja erityisopetuksen asiantuntijan (erä tai erä-koordinaattori) kanssa. Ammattiopisto Tavastiassa HOJKS laaditaan ja sitä päivitetään Winha-opiskelijahallintojärjestelmässä.

HOJKS on erityisopetusta tarvitsevan opiskelijan ohjauksessa käytettävä työväline, ja se antaa perustan kyseisen opiskelijan opettamiseen ja arviointiin. Jokainen opettaja huolehtii opettamansa erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan tuen varmistamisesta ja päivittää sähköisen suunnitelman jaksoittain. Opiskelija ja huoltaja voivat seurata sähköisen suunnitelman päivittymistä opiskelijahallintojärjestelmän kautta.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opiskelutilanteen selvittelyssä, suunnitelmien laadinnassa ja toteutuksessa tulee muistaa erityisesti salassapitoa koskevat lait ja opiskelijan oikeus HOJKS:ia ja mukautusta koskevaan muutoksenhakuun.

9.4 Erityisopetuksen toteuttaminen

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus ja ohjaus järjestetään pääsääntöisesti integroidusti samoissa opetusryhmissä muiden opiskelijoiden kanssa. Tarvittava erityisopetus ja opiskelijahuollon palvelut tuotetaan HOJKS:n mukaisesti.

Erityiset opetus- ja opiskelujärjestelyt

- aikajärjestelyt (lisääaikaa tehtävien/kokeiden tekemiseen, lukujärjestyksen keventäminen)
- erilaiset oppimis- ja työympäristöt (työssäoppimispaikka, oppilaitoksen työpisteet, työpajat huomioiden esteettömyys)
- kirjallisten sijaan suulliset tehtävät
- yksilö- ja pienryhmäopetus
- yksilölliset materiaalit (selkeät ohjeet ja kieli, kuvat)
- havaintovälineiden, apuvälineiden ja teknologisten ratkaisujen hyödyntäminen
- henkilökohtainen oppimisen ohjaus ja tuki huomioiden opiskelijan yksilölliset tarpeet, kyvyt ja vahvuudet
- muut pedagogiset menetelmät

Työssäoppiminen erityisopetuksessa

Erityisopetuksen työssäoppiminen toteutetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Työssäoppimisen suunnitelmassa otetaan huomioon opiskelijan oppimisen rajoitteet, yksilöllinen oppimistapa ja työllistymisen tukeminen. Työssäoppimispaikan valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota työpaikan työtehtävien sopivuuteen opiskelijalle, työpaikan työntekijöiden suhtautumiseen erityistä tukea tarvitsevaan opiskelijaan ja työpaikkaohjaajan osaamiseen. Tarvittaessa työssäoppimispaikaksi voidaan valita työpaja tai tuettu työpaikka. Opiskelija voi olla työssäoppimassa myös oppilaitoksen sisäisissä tuotantokohteissa.

Työssäoppimispaikasta sovittaessa työnantajalle annetaan riittävä tieto opiskelijan tiedoista ja taidoista. Työnantajalle kerrottavista asioista sovitaan opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Työssäoppimisen suunnitelma laaditaan yhdessä opiskelijan kanssa, ja suunnitelmaan kirjataan arvioitu tuen ja ohjauksen tarve työpaikalla. Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan työssäoppimisen ohjaamiseen tarvittava lisäresurssi sovitaan koulutuspäällikön kanssa.

Työssäoppimisen suunnitelma ja toteutuminen kirjataan HOJKSiin/HOPSiin.

9.5 Mukauttaminen

Erityisopetuksena annettavassa opiskelussa opiskelun ensisijaisena tavoitteena on perustutkinnon suorittaminen sellaisen tuen ja ohjauksen sekä erityisjärjestelyjen avulla, mikä on opiskelijan yksilöllisen tarpeen mukaista. Opiskelijalla on oikeus näyttää osaamisensa monipuolisin ja vaihtelevin tavoin.

Ennen mukauttamista on varmistettava

- miten ja missä opiskelija oppii parhaiten, jotta pääsee T1-tavoitteisiin
- millaista ohjausta opiskelija tarvitsee?
- millaisia materiaaleja ja apuvälineitä opiskelija tarvitsee?
- miten oppimista seurataan?

Mikäli opiskelija ei jossakin tutkinnon osassa saavuta perustutkinnon perusteissa ilmaistuja T1-tason ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita, opetus voidaan mukauttaa. Tutkinnon osalle laaditaan mukautetut ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ja arviointikriteerit ja ne kirjataan HOPSiin. Mukautetut ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet voidaan tehdä

opiskelijalle yhteen tai useampaan tutkinnon osaan. Opetus on mukautettava siten, että opiskelija mahdollisimman suuressa määrin saavuttaa saman pätevyyden kuin muussa ammatillisessa koulutuksessa.

Mukauttaminen tarkoittaa ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden sopeuttamista opiskelijan oppimisedellytysten mukaisiksi ja mukautetun arvosana-asteikon tasolle. Mukauttaminen tarkoittaa ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden vähentämistä tai keventämistä.

Mukauttamistarpeet käsitellään erityisopetustiimeissä, jonka jälkeen opiskelijaa ja huoltajaa kuullaan ennen mukautuspäätöksen tekemistä. Erva-koordinaattori valmistelee mukauttamispäätöksen, jonka rehtori vahvistaa viranhaltijapäätöksellä. On erityisen tärkeää tiedottaa mukautuksesta kaikkia opiskelijaa opettavia ja ohjaavia henkilöitä. Opiskelijan ja alaikäisen huoltajan on tiedettävä, että mukautettujen ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden mukaan suoritettu koulutus saattaa vaikuttaa jatko-opintoihin pääsyyn ja niissä menestymiseen sekä tutkintotodistuksen saamiseen. Tutkintotodistusta ei voi saada, jos opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita.

Jos sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon (lähihoitaja) ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita on mukautettu merkittävästi, opiskelija ei voi saada tutkintotodistusta, joka oikeuttaa ammatin harjoittamiseen. Lääkehoitoa koskevaa mukauttamista ei voida tehdä lainkaan.

9.6 Osaamisen arviointi

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan arvioinnissa lähdetään siitä, että opiskelija suorittaa perustutkinnon niiden perusteissa määriteltyjen ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden ja arviointikriteerien mukaisesti, joskin erityisesti tuettuna. Osaamisen osoittamiseksi käytetään monipuolisia ja vaihtelevia tapoja opiskelijalle yksilöllisesti soveltuvalla tavalla. Erityisen tärkeää on löytää soveltavia arviointimenetelmiä, kun kyseessä on opiskelijan vamma, sairaus tai lukemista ja kirjoittamishäiriöt. Opiskelijan tarvitsemat apuvälineet, tulkkaus, henkilökohtainen avustaja, tieto- ja viestintätekniset keinot yms. eivät saa vaikuttaa opiskelijan arviointiin arvosanaa alentavasti.

Osaamisen arviointimenetelmiä ja erityisjärjestelyjä

- palautekeskustelu
- suullinen tentti, mahdollisuus täydentää tenttiä suullisesti
- ryhmätentti, paritentti
- kysymykset etukäteen, kysymysten lukeminen ääneen
- oppimispäiväkirja
- kuvat, videot, äänitteet
- itsearviointi, vertaisarviointi
- lisääjän antaminen
- rauhallinen, erillinen tila
- muu järjestely

Mukautetut ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet johdetaan siten, että mukautetun kii-
tettävän ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet ovat vaatimustasoltaan alempia kuin pe-
rustutkinnon perusteiden T1 -tasolla. Opiskelijan osaamista arvioidaan vertaamalla sitä opiskeli-
jan henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Osaamista arvioidaan myös sanallisesti.

Ammattiosaamisen näytöt

Erityisopetusta tarvitsevan opiskelijan näyttö suunnitellaan yksilöllisesti siten, että opiskelijan
vahvuudet ja tuen tarve tulevat riittävästi huomioiduksi.

Erityisopetuksessa noudatetaan pääsääntöisesti oppilaitoksen yhteisiä toimintaohjeita ammatti-
osaamisen näyttöjen osalta. Sen lisäksi huomioidaan yksilöllinen tuki, jolla pyritään varmista-
maan erilaisten oppijoiden tasapuoliset oikeudet ja mahdollisuudet suorittaa näytöt hyväksytysti.

Yksilöllinen tuki osaamisen arvioinnissa

- Anna opiskelijalle riittävästi aikaa oppimiselle
- Valitse työpaikaksi opiskelijan tilanteen mukaan oppilaitos tai opiskelijalle sopiva työpaikka
- Huolehdi riittävästä ohjauksesta ja tuesta ammattiosaamisen näytön suunnittelussa
- Perehdytä työpaikkaohjaaja erityistä tukea tarvitsevan ohjaukseen ja arviointiin
- Varmista opiskelijan asioiden omaksuminen
- Varmista henkilökohtaisen ohjauksen avulla näytön onnistumisen mahdollisuus
- Osita ammattiosaamisen näyttö riittävän pieniin osakokonaisuuksiin
- Järjestä osaamista varmistavia työssäoppimisjaksoja riittävästi
- Suunnittele näytöt luonteviksi osiksi työssäoppimista (vähentää pelkoja)
- Suunnittele näyttöjen toteutusaika opiskelijan edellytykset huomioiden
- Tarjoa vaihtoehtoisia tapoja näyttää, esimerkiksi kirjallisen osuuden suullinen täydentämi-
nen tai korvaaminen
- Salli tarvittavien apuvälineiden käyttö näyttötilanteessa
- Mukauta tarvittaessa tavoitteita (edellyttää HOJKSin päivitystä ja mukautettujen kriteerei-
den laatimista)

Todistukset

Opiskelijalle annetaan tutkintotodistus, vaikka perustutkinnon tavoitteita olisikin mukautettu, mi-
käli opiskelija on mukautuksesta huolimatta saavuttanut tutkinnon keskeiset ammattitaitovaati-
mukset ja osaamistavoitteet. Mukautetuista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista ja
arviointikriteereistä tehdään alaviitemerkintä päättötodistukseen ja myös näyttötodistukseen, jos
ammattiosaamisen näytöt on suoritettu mukautetusti.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden mukautetuin ammattitaitovaatimuksin ja osaamistavoit-
tein toteutettujen tutkinnon osien ja arvosanojen kohdalle merkitään viite M ja todistukseen mer-
kitään alaviite: ”Tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita ja osaamisen ar-
viointia on mukautettu ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998, muutos
246/2015) 19 a §:n perusteella.”

Erityisopetuksena järjestettävässä koulutuksessa opiskelijan osaaminen arvioidaan lisäksi sa-
nallisesti (A 811/1998, muutos 329/2015, 10 §). Tällöin osaaminen kuvataan lyhyesti todistuk-
sen alalaitaan tai merkitään alalaitaan viite ja viitteessä kuvataan, mitä opiskelija osaa.

Mikäli opetusta on mukautettu niin, ettei opiskelija ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita, hänelle ei voida antaa tutkintotodistusta. Todistusta suoritetuista tutkinnon osista ei voida myöskään antaa sellaisten tutkinnon osien osalta, joissa opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä ammattitaitovaatimuksia. Koulutuksen järjestäjä antaa tällaisessa tilanteessa todistuksen opiskelijan osaamisesta.

Näyttötutkinnoissa HOJKS laaditaan samalla tavalla kuin ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tutkinnon suorittajan tulee saada tarvittava erityinen ohjaus ja erityisjärjestelyt, jotka mahdollistavat oppimisvaikeuksista, sairaudesta tai vammasta riippumatta osallistumisen tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen ja näyttötutkinnon suorittamiseen.

Näyttötutkinnon suorittamisessa ja tutkintosuoritusten arvioinnissa ei voida mukauttaa ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siitä huolimatta tutkinnon suorittajaa voidaan tukea monin tavoin hänen valmistautuessaan tutkintotilaisuuteen.

Tutkintotilaisuudessa voidaan antaa lisää aikaa tutkinnon perusteiden rajoissa tehtävien suunnitteluun ja mahdollisiin täydentäviin tutkintosuorituksiin. Näyttötutkintoon kuuluvat mahdolliset tutkintosuoritusta täydentävät kirjalliset osat voidaan korvata suullisella suorituksella joko kokonaan tai osittain. Tutkinnon perusteissa mainittuja asiakirjoja ei voida korvata suullisella esityksellä.

Lisätietoja

Erityisopetusohjelma

Prosessit: Erityisopetus, HOJKS ja Mukauttaminen

10 MAAHANMUUTTAJIEN OPETUS

Ammattiopisto Tavastiassa maahanmuuttajilla tarkoitetaan Suomeen muuttaneita ja Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Opetuksessa otetaan tarvittaessa huomioon maahanmuuton syy, maassaoloaika sekä kehittyvä suomen kielen taito. Opinnot tukevat opiskelijan kasvua sekä suomalaisen että hänen oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Ammattiopisto Tavastiassa toimii monikulttuurisuuskoordinaattori. Monikulttuurisuustyötä ohjaa monikulttuurisuusohjelma. Maahanmuuttajia koskevat toimintatavat on kuvattu prosesseissa. Maahanmuuttajakoulutuksella on oma asiantuntijaryhmänsä. Maahanmuuttajatyön verkostossa tehdään aktiivista yhteistyötä niin työhallinnon, kuntasektorin, työelämän kuin kolmannen sektorin toimijoidenkin kanssa.

10.1 Koulutukseen hakeutuminen

Ammattiopisto Tavastiaan opiskelemaan hakeville järjestetään kielikoe, jos heidän äidinkielenä on muu kuin opetuskieli, eikä kielitaitoa ole voitu todentaa muilla tavoin. Koe on valtakunnallinen. Kokeessa opiskelija osoittaa, että hänellä on riittävät valmiudet opetuskielen suulliseen ja kirjalliseen käyttämiseen. Hakijan kielitaitoa on pidettävä riittävänä eikä häntä kutsuta kielikokeeseen, jos hänellä on suomalainen koulutodistus.

Ammatilliseen peruskoulutukseen hakeutuvan opiskelijan suomen kielen taidon suositellaan vastaavan Kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan taso B1.2 (sujuva peruskielitaito). Kielitaidon arviointi jo hakeutumisvaiheessa auttaa oikeiden tukitoimien suunnittelussa ja tarjoamisessa opiskelijalle.

Oppilaitos voi jättää hakijan valitsematta ammatilliseen peruskoulutukseen, jos hänellä ei ole valmiutta opetuskielen suulliseen ja kirjalliseen käyttämiseen sekä ymmärtämiseen.

10.2 Maahanmuuttajien opetusmenetelmistä ja opetusjärjestelyistä

Ammattiopisto Tavastiassa maahanmuuttajat opiskelevat pääosin yhdessä syntyperältään suomalaisten opiskelijoiden kanssa. Heille voidaan järjestää myös omia koulutuksia tai ryhmiä. Koulutuksessa tuetaan opiskelijoiden omaa kielellistä identiteettiä enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Opetusjärjestelyissä otetaan huomioon maahanmuuttajaopiskelijan kehittyvä kielitaito ja hänen tarvitsemansa tukitoimet. Maahanmuuttajien opiskeluun ja työelämän valmiuksiin perehdyttämisessä uusien asioiden omaksuminen varmistetaan yksilöllisesti.

Osaamisen tunnustaminen ja opiskelijan tarvitsemat tukitoimet käsitellään opintojen alussa yksilöllisesti. Osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa otetaan huomioon ECVET:ssä määritetyt pisteet, joiden mukaan aiemmin hankittu osaaminen tunnustetaan Ammattiopisto Tavastiassa opiskeleville, joilla on aiemmin suoritettu tutkintoja tai niiden osia.

Maahanmuuttajien opetusmenetelmistä ja opetusjärjestelyistä

- Opiskelussa noudatetaan suomalaisen opiskelu- ja työelämän normeja, toimintatapoja ja -malleja.
- Opiskelijan tulee käytännön työtehtävissä ja työssäoppimisessa noudattaa ammatissa vaadittavia pukeutumismääräyksiä.
- Erityisruokavalioiden noudattamisesta voi sopia opiskelijaravintolan henkilökunnan kanssa.
- Erilaiset opiskelu- ja työelämän toimintakulttuurit edellyttävät opettajilta pitkäjänteistä ohjausta, koska toimintatavat saattavat olla maahanmuuttajille uusia ja niihin on harjaannuttava.
- Maahanmuuttajien kohdalla erityistä huomiota kiinnitetään suomen kielen taidon kehittämisen tukemiseen opiskelun aikana. Vaikka puhekieli olisi sujuvaa, ammattiin liittyvien käsitteiden ymmärtäminen vaatii aikaa. Kielitaidon kehittymistä tukee
 - suomen kielen käyttäminen kaikessa opiskelussa
 - opetuksen selkokieli
 - havainnolliset opetusmateriaalit
 - toiminnalliset ja käytännönläheiset tavat oppia
 - osallistuminen suomi toisena kielenä -opetukseen. Maahanmuuttajaopiskelijoiden kielitaidon taitotaso vaihtelee.

Oppimiskäsitys on kulttuurisidonnaisena asiana otettava huomioon maahanmuuttajien opiskelussa. Opiskelijaa tuetaan omaksumaan sellainen tapa oppia, jossa hän on itse vastuussa oppimisestaan. Opiskelijaa tuetaan prosessissa, jossa opettajan rooli usein muuttuu tiedonjakajasta oppimisen ohjaajaksi. Maahanmuuttajan kohdalla kiinnitetään erityistä huomiota opiskeluvalmiuksien oppimaan oppimisen taitojen tukemiseen ja kehittymiseen etenkin opintojen alkuvaiheessa. Monet maahanmuuttajat hyötyvät VALMA-koulutuksen suorittamisesta ennen ammatilliseen perustutkintoon ohjautumista.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten opiskelijoiden yksilölliset tarpeet sekä elämänhallinnan ja opiskelun tukeminen tulee ottaa ohjauksessa ja HOPS:n laadinnassa sekä yksilöllisten tukitoimien suunnittelussa huomioon. Alaikäisten opiskelijoiden kohdalla yhteistyössä maahanmuuttajaperheiden huoltajan kanssa käytetään tarvittaessa tulkkia.

10.3 Yhteiset tutkinnon osat

Äidinkieli

Suomi toisena kielenä -opetus tarkoittaa suomen kielen opetusta Suomessa asuville maahanmuuttajille. Suomi toisena kielenä -opetuksessa on erilaiset osaamistavoitteet ja menetelmät verrattuna siihen, että suomea opiskeltaisiin äidinkielenä. Tavoitteena on vahva kaksikielisyys.

On mahdollista, että maahanmuuttajan suomen kielen taito on lähes äidinkieli, suomi osaamistavoitteiden veroinen kielitaidon kaikilla osa-alueilla. Jos opettaja ja opiskelija päätyvät yhdessä siihen, voidaan maahanmuuttajan äidinkielen osaaminen arvioida normaalisti muiden opiskelijoiden tapaan äidinkieli, suomi osaamistavoitteiden mukaisesti.

Opiskelijalla on mahdollisuus opiskella myös omaa äidinkieltään äidinkielenä. Ammattiopisto Tavastiassa ei pääsääntöisesti järjestetä oman äidinkielen opetusta, koska suomenkielen osaaminen tukee opiskelijan tutkinnon suorittamista ja työllistymistä koulutuskuntayhtymän toiminta-alueella. Opiskelija ohjataan opiskelemaan äidinkieli, suomi toisena kielenä -opintoja.

Pääsääntöisesti maahanmuuttajataustainen opiskelija ohjataan osallistumaan S2-opintoihin. Ammattiopisto Tavastiassa suomi toisena kielenä -tavoitteiden mukaista opetusta järjestetään AVO-ajoilla.

Opiskelija voi osallistua myös oman ryhmänsä äidinkielen opetukseen, jos se on hänen kohdallaan äidinkielen opettajan kanssa sovittua, opintojen etenemisen kannalta perusteltua ja tarkoituksenmukaista. Tällöin hän saa suorituksen yhteisiin tai vapaasti valittaviin tutkinnon osiin äidinkieli, suomi tai äidinkieli, suomi toisena kielenä osaamistavoitteiden mukaisesti.

Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet

Kieliopintojen järjestelyt voivat olla hyvinkin erilaiset opiskelijoiden taustan ja kielitaidon mukaisesti. Toisen kotimaisen kielen opetus järjestetään toisen kotimaisen kielen osaamistavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon opiskelijoiden kielitaidon taso. Tarvittaessa opetus voidaan järjestää alkeisopetuksena opiskelijan ja alan tarpeiden mukaan. Jos toisen kotimaisen kielen osaamistavoitteet ovat opiskelija huomioon ottaen joltain osin kohtuuttomia, voidaan opiskelija vapauttaa kyseisen kielen opiskelusta. Päätöstä tehtäessä on pohdittava muun muassa opiskelijan jatkotoiveita. Vapautustilanteessa opiskelijan on kuitenkin suoritettava kyseisin tutkinnon osan muita osa-alueita (äidinkieltä tai vierasta kieltä) niin, että tutkinnon osan Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen osaamispistemäärä täyttyy.

Jos maahanmuuttajataustainen opiskelija osaa englannin alkeet, hän voi osallistua englanti A-kielenä opetukseen. Ammattiopisto Tavastiassa järjestetään tarvittaessa englanti B-kielenä opetusta maahanmuuttajille. Jos opiskelija ei osaa lainkaan englantia, hän voi halutessaan osoittaa osaamisensa jossain muussa osaamassaan kielessä, myös äidinkielessään.

Samaa kieltä, jolla opiskelija osoittaa vieraan kielen osaamisensa, ei voi arvioida äidinkielenä. Jokainen kieli voidaan merkitä vain joko äidinkieleksi tai vieraaksi kieleksi. Oman äidinkielen osaaminen vieraan kielen osaamistavoitteiden mukaisesti voidaan tunnustaa esimerkiksi opiskelu- tai työtodistuksilla, muilla luotettavaksi arvioituilla dokumenteilla tai näiden puuttuessa ko-
keella.

Opiskelija tekee HOPS-keskustelussa kielivalinnat yhdessä ohjaavan opettajan kanssa.

HOPSin kielivalinnat (HOPSin lisäsisältö) maahanmuuttajille	
1.	äidinkieli, pakolliset ja valinnaiset osaamistavoitteet (suoritettavat osat, osaamistavoitteet, osaamispisteet ja ajoitus) a. S2-opinnot, arviointi S2-tavoittella b. äidinkielen opinnot, arviointi S2- tavoitteilla c. äidinkielen opinnot, arviointi äidinkieli, suomi tavoitteilla d. äidinkieli, opiskelijan oma äidinkieli, arviointi äidinkieli, tavoitteilla
2.	vieras kieli (suoritettavat osat, osaamistavoitteet, osaamispisteet ja ajoitus) a. vieras kieli, englanti A-kielenä b. vieras kieli, englanti B-kielenä c. vieras kieli, muu opiskelijan osaama kieli d. vieras kieli, opiskelijan äidinkieli (tällöin ei vaihtoehtoa 1 d, osaamisen tunnustaminen!)
3.	toinen kotimainen kieli, ruotsi a. ruotsin kielen opetukseen b. ruotsin alkeisopetukseen c. vapautus (mikäli opiskelijalle kohtuutonta) ja sen sijaan viestintä- ja vuorovaikutus-osaamiseen valittavat osat, osaamistavoitteet, osaamispisteet ja ajoitus), katso poikkeaminen 6.4.
4.	Vapaasti valittavien tutkinnon osien suomen kielen opinnot

Palvelualoja koskevien perustutkintojen alakohtainen kielitaito

Palvelualojen perustutkintojen perusteissa on määritelty alakohtaiselle kielitaidolle arviointikriteerit, millainen suomen kielen, toisen kotimaisen kielen ja vieraan kielen hallinta opiskelijalla tulee olla.

Vaatimukset on määritelty seuraaviin Ammattiopisto Tavastiassa suoritettaviin palvelualojen perustutkintoihin:

- Liiketalouden perustutkinto
- Hiusalan perustutkinto
- Matkailualan perustutkinto
- Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
- Hotelli-, ravintola- ja cateringalan perustutkinto

Alakohtaisen kielitaitovaatimuksen mukaan muunkielisen ei tarvitse tasolla T1 osata ruotsia, vaan hänen on palveltava asiakkaita suomen tai ruotsin kielellä sekä selvidyttävä auttavasti

palvelutilanteesta yhdellä muulla kielellä (esim. oma äidinkieli). On huomattava, että kielitaidon arviointi on vain osa tutkinnon osan osaamisen arviointia. Arviointikriteerit ovat

- K3 = palvelee asiakkaita suomen tai ruotsin kielellä, hoitaa palvelutilanteen joustavasti toisella kotimaisella kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä
- H2 = hoitaa palvelutilanteen suomen ja ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä ja selviytyy auttavasti toisella kotimaisella kielellä
- T1 = hoitaa palvelutilanteen suomen tai ruotsin kielellä sekä selviytyy auttavasti palvelutilanteessa yhdellä vieraalla kielellä.

Opettaja vastaa opetuksen järjestämisestä, yksilöllistämisestä ja arvioinnista. Jos maahanmuuttajan ei ole perusteltua osallistua ruotsin kielen opetukseen, häntä voidaan ohjata parantamaan suomen kielen valmiuksiaan.

10.4 Arviointi

Opiskelijan arvioinnin tehtävät ja tavoitteet pätevät myös maahanmuuttajaopiskelijoihin. Opetuksen järjestelyissä voidaan käyttää joustavia menetelmiä ja toteutustapoja. Arvioinnin tavoitteita, perusteita ja arviointitapoja, kuten arviointikeskustelua ja itsearviointia, on toisesta koulutuskulttuurista kotoisin oleville selvitettävä perusteellisesti ja varmistettava asian ymmärtäminen.

Osaaminen tulee arvioida sellaisilla menetelmillä, että kielitaidon mahdollisesta puutteellisuudesta huolimatta osaaminen voidaan arvioida. Opiskelijan maassaoloaika on otettava huomioon. Peruslähtökohta on, että koulutuksen päättyessä maahanmuuttajalla on sellainen suomen kielen taito, että hän pystyy harjoittamaan ammattiaan Suomessa.

Opiskelijalla, jonka äidinkieli on muu kuin oppilaitoksen opetuskieli, on oltava ennen ammattiosaamisen näyttöä sellainen kielitaito, että hän ymmärtää ammattiosaamisen näyttönä tehtävään työhön liittyvät ohjeet ja määräykset. Tuen tarve on tunnistettava ja sen perusteella suunniteltava tukitoimet yhdessä oppilaitoksen, työelämän edustajan ja opiskelijan kanssa.

Ammattiosaamisen näytön arvioijat ja näytön toteutukseen osallistuvat tulee tarvittaessa valmentaa siihen, miten kulttuuriset tekijät vaikuttavat yksilöiden väliseen viestintään. Lisäksi ammattiosaamisen näytön toteutukseen osallistuvat ja näytön arvioijat tulee valmentaa selkeän kielen käyttöön ohjeita annettaessa.

Äidinkielen arviointi

Jos suomi ei ole opiskelijan äidinkieli, on hänen suomen kielen osaamista arvioitava suomi toisena kielenä -tavoitteiden mukaisesti myös siinä tapauksessa, ettei hänelle ole erikseen järjestetty suomi toisena kielenä -opetusta. Mikäli opettaja ja opiskelija yhdessä arvioivat opiskelijan suomen kielen taidon äidinkieli, suomi -tasoiseksi, osaaminen tulee arvioida äidinkieli, suomi -tavoitteiden mukaan. Opiskelijan opintosuoritusrekisteriin on äidinkielen kohdalle merkittävä, mitä äidinkieli-osa-alueen osaamistavoitteita arvioinnissa on käytetty. Äidinkielen arvosanat voidaan merkitä opintosuoritusotteeseen seuraavilla tavoilla:

<i>Äidinkieli, suomi</i>	<i>5 osp</i>	<i>(jos opiskelijan kielen taso on lähes äidinkielen veroinen)</i>
<i>Äidinkieli, suomi toisena kielenä</i>	<i>5 osp</i>	

Toisen kotimaisen kielen arviointi

Jos opiskelija ei ole opiskellut ruotsia toisena kotimaisena kielenä, päättötodistukseen on merkittävä, mitä hän on sen tilalla opiskellut.

Näyttötutkinnoissa maahanmuuttajataustaisen tutkinnon suorittajan tulee saada tarvittava ohjaus, tukipalvelut ja erityisjärjestelyt, jotka mahdollistavat eri kieli- ja kulttuuritaustasta riippumatta osallistumisen tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen ja näyttötutkinnon suorittamiseen.

Hakeutumisvaiheessa ja ennen tutkintotilaisuutta varmistetaan, että henkilö on ymmärtänyt näyttötutkintojärjestelmän periaatteet, käytännöt sekä ohjeet ja määräykset. Ohjeistuksessa kiinnitetään erityistä huomiota ammattitaidon osoittamistapojen, ammattitaitovaatimusten ja kriteerien selkeyttämiseen.

Opiskelijavalinnoissa tulee ottaa huomioon, että mahdollisesti käytettävät valinta- ja soveltuvuuskokeet on kielellisesti laadittu henkilöille, joiden äidinkieli on testeissä käytetty kieli. Suomen kielen taito voi kehittyä eri osa-alueilla eriaikaisesti. Valinta- ja soveltuvuuskokeita ei tule sekoittaa kielikokeeseen.

Ammattitaitoa tulee arvioida niin, etteivät kielitaidon mahdolliset puutteellisuudet vaikuta suoritusta heikentävästi. Opiskelijalla on ennen tutkintotilaisuutta oltava sellainen kielitaito, että hän ymmärtää tutkintotilaisuuteen liittyvät ohjeet ja määräykset selvästi esitettynä.

Tuen tarve tulee tunnistaa jo näyttötutkintoon hakeuduttaessa. Sen perusteella suunnitellaan tukitoimet etukäteen. Arvioijat tulee tarvittaessa valmentaa siihen, miten kielelliset ja kulttuuriset tekijät vaikuttavat viestintään.

Tutkintosuoritusten arvioijat tulee perehdyttää etukäteen ottamaan huomioon henkilökohtaistamista koskevassa asiakirjassa mainittu tutkinnon suorittajan erityinen tuki ja ohjaus.

Tutkintotilaisuudessa voidaan tutkinnon perusteiden mukaisesti käyttää erilaisia tukimateriaaleja, kuten selkokieliä tekstejä, kuvia, piirustuksia, malleja ja apuvälineitä. Tutkinnon suorittajan on osoitettava tutkintotilaisuudessa itsenäisesti osaamisensa tutkinnon perusteiden mukaisesti. Tutkintotilaisuudessa voidaan tutkinnon perusteiden rajoissa antaa lisäaikaa tehtävien suunnitteluun ja mahdollisiin täydentäviin tutkintosuorituksiin. Käytännön työtehtävät on suoritettava näyttötutkinnon perusteissa määritetyllä tavalla työtehtävien vaatimassa ajassa. Näyttötutkintoon kuuluvat mahdolliset tutkintosuoritusta täydentävät kirjalliset osat voidaan korvata suullisella suorituksella joko osittain tai kokonaan, jos tutkinnon suorittajan ominaisuudet niin edellyttävät. Tutkinnon perusteissa nimeltä mainittuja asiakirjoja, joita edellytetään laadittaviksi hyväksytyssä tutkintosuorituksessa (esimerkiksi työsuunnitelma, hoitosuunnitelma ja liiketoimintasuunnitelma), ei voida kuitenkaan korvata suullisella esityksellä.

Tutkintokieli Ammattiopisto Tavastiassa on suomi. Tutkinnon perusteet saattavat edellyttää tutkinnon suorittajalta suullisen tai kirjallisen kielitaidon hallintaa esimerkiksi asiakaspalvelutilanteissa.

Valmistavan koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelijan mahdollinen opiskeluun tai tutkinnon suorittamiseen vaikuttava lisätuen tarve tulee tunnistaa ja ottaa huomioon. Henkilökohtaistamisessa tulee kiinnittää huomiota erilaisten oppimistyylien kehittymiseen ja riittävän erityisen ohjauksen ja tuen saamiseen. Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisessa tulee ottaa huomioon joustavasti muun muassa soveltuvimmat

koulutuksen ja oppimisen järjestämismuodot ja oppimisympäristöt, monipuoliset ja vaihtelevat oppimis- ja arviointimenetelmät, opetuksen ja oppimateriaalien selkeys, osaamisen hankkimiseen tarvittavan ajan huomioon ottaminen ja tarvittavien tuki- ja ohjauspalveluiden laatu ja määrä. Lisäksi tulee henkilökohtaistamisessa hyödyntää tukea tarvitsevan henkilön vahvat osaamisalueet ja hänelle soveltuvimmat tavat ammattitaidon hankkimiseen.

Lisätietoja

Monikulttuurisuusohjelma

Prosessit:

- HOPS-maahanmuuttajat
- HEKSU-maahanmuuttajat
- Yhteisvalinta ammatilliseen peruskoulutukseen-maahanmuuttajien kielikoe
- Näyttötutkintoon valinta – maahanmuuttajahakijan kielitaidon varmistaminen
- Yksittäisen opiskelijan erillisvalinta – maahanmuuttajahakijan kielitaidon varmistaminen
- Osaamisen arviointi (ammatillinen peruskoulutus) – maahanmuuttajat
- Osaamisen arviointi (näyttötutkinnot) - maahanmuuttajat